

గ్రంథకర్త:- వనం శంకరశర్మ కవి,

పత్తికొండ, కర్నూలు జిల్లా.

తొలి పలుకు.

మహాశయులారా?

నేనీ గ్రంథమును ముద్రించుటలో గ్రామఫోను సెట్టు నుండి కథా భాగము నంతయు చదివి అందలి భావమునంతయు గ్రహించి నాటకమునకు యోగ్యమగు నట్లుగా నాశక్తి కొలది మార్పుజేసి వ్రాశిప్రదర్శింపజేసితిని. అనేక జనులచేత పొగడ్తకెక్కెను. ఇందున సీ॥ నవమాసములు మోసి" సీ॥ కడుగుదునా పదకంజముల్„ ఈరెండు పద్యములు మిగుల రసవత్తరముగా నుండుట చేత నేవ్రాయు పద్యములు ఇంతకన్న నుత్తమముగానుండజాలవనినమ్మి, వాటినేవాడు కొంటిని. పైపద్యములు వ్రాసిన మహాకవికి వందన సహస్రములు.

ఇక నాటకమున భాష యందేమి, పద్యములందేమి, కీర్తనలందేమి, నెరసులు లేకుండయుండవు. వాని నెల్ల పండితులు, కవులు, సవరించి పునర్ముద్రణమున నాకుసవరించు కొనునట్లును, తమ తమ సదభిప్రాయములను తెల్పునట్లు ప్రార్థించు చున్నాడను.

మనవి.

గీ॥ పాడు రంగని మది యందు • భక్తితోడ
దలచి వ్రాశితి నీచరి • త్రమును నాకు
దోచినట్లుగ నిందున • దోసగులున్న
కవులు సవరించి కరుణతో • గాంతుగాత ॥

ఇట్లు గ్రంథకర్త
వనం శంకర శర్మ కవి,
పత్తికొండ, కర్నూలు జిల్లా.

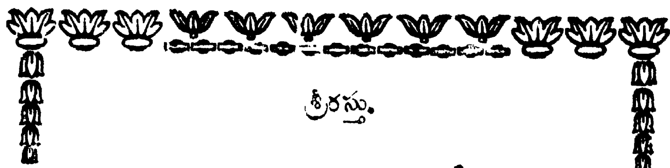
ఈ నాటకమునందు వచ్చుపాత్రలు.

పురుషులు.

1	పుండలీకుడు.—	కథా నాయకుడు
2	జహ్నుశర్మ.—	పుండలీకుని తండ్రి
3	సంబంధం,—	నళిని తమ్ముడు
4	కుక్కుటస్వామి.—	యోగి
5	కృష్ణుడు.—	
6	పుల్లన్న.	భక్తులు
7	మల్లన్న.	భక్తులు
8	భజన సంఘము	

స్త్రీలు.

9	జఖాభాయి.—	పుండలీకుని భార్య
10	సత్యవతి.—	„ „ తల్లి
11	నళిని.—	వేశ్య
12	రుక్మిణి —	
13	గంగ యమున సరస్వతులు.—	

శ్రీరస్తు.

భక్తపుండలీక.

ప్రథమాంకము.

[లోహదండనగరపువీధి.]

(భజనసంఘమువారు భజన చేయుచు ప్రవేశింతురు.)

భక్తులు—శ్రీమద్రమా రమణ గోవిందో గోవింద.

కీర్తన – రూపకతాళము.

సీతారాముల భజన సేయుదమా ఘన భక్తులందరుగూడి పాడుదమా ॥ మనసీతా ॥

నిండు మనముతోడనిర్మలముగ మరి । దండిగ సంస్మరణసలుపుదమా ॥ సీతారాము ॥

రండి వేగరండి రయమునగూడండి దశరథరాముని ప్రణుతింతమా ॥ మనసీతారాముల ॥

భక్తులు—ఏమయ్యో మన పుండలీకుని తండ్రి జహ్నుశర్మగారు పరమ భక్తులు, వారిని దర్శించి వారితో గూడ శ్రీహరిని స్మరించి వారితో జేరిభజన మొనర్చిన, వారందరు పుణ్యాత్ములగుదురట త్వరగా బోయి వారిని దర్శించిమనము ధన్యులగుదము రండు.

కీర్తన - ఏకతాళము.

రండీ సుజనలార। మన రాధాకృష్ణుని జూడబోదము ॥రండీ॥

రండి వేగము మీరు, బలు నిండు మనము తోడ భజన।

దండిగ సేయుచునుసంతోషముగను యిక మెలగుదాము॥ లెండి॥
గోవిందుని కనుగొందము గోపాలుని భజయింతము। వేదు
కతో పాడుదము ఆనందము నొందుదము॥ లెండి॥

(అందరు వెళ్లుదురు.)

(పుండలీకుని గృహము.)

(జహ్నుశర్మ సత్యవతి రాధాకృష్ణవిగ్రహములను పూజించుచుందురు.)

జహ్ను— ॥శ్లో॥ అనుగ్రహాయ లోకానాం మువతీర్ణాయ విష్ణవే।
క్లేశాపహాయ కృష్ణాయ పార్థసారధయేనమః॥

కీర్తన - ఆది

భజగోవిందం భజగోవిందం గోవిందం భజమూఢమతే॥భజ॥
సంప్రాప్తేసన్నిహితేకాలే నహినహిరక్షతిడుక్రృఙ్కరణే।భజ॥

సత్య—నాథా! మనమనవరతము సిరిసంపదల ననుభవింపవలసినదేనా. ప్రతిమానవునకు కొన్నికష్టములు కొన్నిసుఖములు గలుచుండునని వినుచుంటిమి, మనకు మాత్రే, లేవల్లున్నవి.

జహ్ను—తన్వీ! మన కెందులకు మార్పు, యెంతయో కాలముగడచె, ముదుసలులమైతిమి. ఏదో రాధాకృష్ణమూర్తుల సేవించుచు, కాలముగడపిన, అన్నిసుఖములు మనకుగల్గినట్లే.

సత్య—మహాత్మా! నిక్కమే, నేను కాదనను. మనమెన్నియో వ్రతములు జేసి యెంతయో దానధర్మములనర్చి యెన్నియో భగవదారాధనము జేసిన ఫలమునకు లేక లేక ఒకకుమారుడు గల్గిన వాడు మనపై కించిన్మాత్రమైన నమన్నచో, కన్నెత్తియైన జూడడయ్యెగా "అపుత్రస్యగతిర్నాస్తి" యనుస్మృతి కడదారిన నడచె, మనకుగతిని గలిగించు కుమారుడు గాక పోవునని చింతించెద.

జహ్ను—ఏమిచేతుము! మనకర్మము, వానిదౌర్భాగ్యము. పోనీ మనలను మాటాడింపకున్న మానెగాని, వానికి సంప్రాప్తించిన భాగ్యమైన మంచిది గానుండవలదా.

సత్య—ఔను! వారిద్దరైన ప్రేమతో మెలంగగూడదా.

జహ్ను—(నవ్వి) వెర్రిదానా!

గీ॥ పతికి గుణవతి యనుకూల ♦ పతియు సతియు
దొఱకుటఁ బడాను, దొరకిన ♦ త్వరితగతిని
భిన్నమగు జంట గాకున్న ♦ నున్నఁ గట్టి
వారి కెందున తావుండ ♦ వలదె చెపుమ ॥

సత్య—నాథా నిక్కము, ఇట్టి వారలే పలువురుండిన ఈజగమొక్కని మనసములో తలక్రిందు గాక యుండదు, లేకున్న నొకనాడుగా కున్న నొకనాఁడైనను మగనిని ప్రేమతో మాటాడించి, ఆదరమున భోజనమిడి, సుఖము లొసంగునదే కాదు. ఔను మీరు వెతకి వెతకి ఇట్లాటికోడలి నెట్లు తెచ్చితిరో.

జహ్ను—ముందు రాఁగల్గు విషయములను గుర్తెఱుంగువారెవరు.

(1. అనుబంధము.)

కామినీ పతిప్రాణయు సంపాదించిన కర్మ మనుభవించియే తీరవలయును.

సత్య—పాపము! నాదేమి సేయఁగలను, ఆ మెయి మగనికి తనుదార్లు, ఏ యాల్యాలి, పొగరుబోతు, ఇట్టి వానితో నేగి లేక సౌఖ్యముగానక మరొక దారి నడచె, అప్పటికిని దాని బాధ తగ్గ లేదు.

గీ॥ అవసి దంపతులకతి ప్రేమ ♦ సమసియున్న
గాని సంసార సౌఖ్యముల్ ♦ గలిగియుండు
కోర్కెలన్ దీర లేకున్న ♦ కోర్కెతోడ
తలను గోకికొనినయట్లు ♦ దలపవలయు ॥

జహ్ను—దేవీ! మనము వారలను గూర్చి చింతింపనవసరము. "స్త్రీణాం చ చిత్తం పురుషస్య భాగ్యం" అన్నట్లు ఒకొక్కక్కరి కుటుంబముల

గతి జూచినహరిహరాదులుగూడతల్లడిలమానరు. పూరకేవ్య ధాకలాపములను బెంచుకొని నొప్పిబడుటకన్న భగవత్సేవజేసిన అన్నియుదీరును.

కీర్తన - ఆదితాళము.

సత్సంగత్వే నిస్సంగత్వం । నిస్సంగత్వే నిర్మోహత్వం ।
నిర్మోహత్వేనిశ్చలతత్వం । నిశ్చలతత్వే జీవన్ముక్తిః ॥భజ॥
(జ ళా భా యి ప్ర వే శ ం)

జళా — ఉశ్శో అబ్బా! ఈసంసారముతో నాకుచాలైనది. యెప్పుడుచూచినవండడం, వచ్చినవారికెల్లాపెట్టడం, పైన ఈముసలిపీన్గులకి చాకిరిసేయడం వేళకుతిండిలేకనే మాడడం, ఇంక నీముద్దుమగనితో కాపురమేడ్చడం.

॥గీ॥ వలదుపాపిష్ఠికాపుర ♦ మిలనుయెట్టి
తరుణికైన నిందు జగమున ♦ తప్పిగాను
బుట్టుగారాదు పుట్టిన ♦ పుణ్యుడైన
మగడుగానన్నచాలును ♦ మగువసుఖము ॥

(2 అనుబంధము)

(స మా ప్తి ం చు ను.)

జహ్ను-సత్య (3 అనుబంధము) [భజనసేయుచుందురు.]

జళా—ఓముదుసలులారా యెప్పుడు మీ అల్లరియే సరిపోయినది. రాత్రిలేదు, పగలులేదు, కాలములేదు, సమయములేదు. ఒకేగాబర, మీగొంతులకొయ్య చింతలేదు, చీకటిలేదు. భజన, భజన, ఏమిమీశ్రాద్ధంభజన. బాగుగాచేశిందిసమయానికి మొక్క పూరకేపుండ బుద్ధినివ్వదుగాబోలు. ముసలివాళ్లని యేదో పాపమంటే మీరూరికె యెట్టుందురు. తొలిస్నానమైనా దాటలేదు, పెడబొబ్బలు,కూతలు,గంతులు, కేకలు వేయడమా

ఒక్క గంట సేవ విడిపించుటకైన లేకున్నది. ఇంటివారలకు పరవారలకు మీబాధయేనా, నోరుమూసికొనిచచ్చినట్లు పడుండరాదా, కానీకు ఇదంతయు నాపాపపాటు. అన్నా మోరామచంద్రా యని పల్వరించువరకు నేనూరకున్న ఇంతవరకుమీ రోగమే హెచ్చియున్నది. పీనుగులారా ఇకనుండిమీ త్రిప్పు తెంచెద. అప్పుడుగాని మీరొక్కల్లి తగ్గదు.

జహ్ను — తల్లీ కోడలా మావల్ల నీకింత బాధగాయున్న మేమూరకుందుములెమ్మ. మేమెవరిని హింసింపము, యెవరిని బాధింపము ప్రారికి ధర్మము చేసుకొనచుందుము.

జఖా — యేమి మీపిండము ధర్మము. కడుపునిండునా, కాల్లనిండునా, ముసలివారిని గోడాడించుకోని బాగుగా చాకిరీ చేయించుకొంటూ తిన్నదరుగక పూరకె పడిండలేక వాగుదురా, కానీ ఈపూటతిండిపెట్టకున్న నేమి సేతురో జూచెదగాక.

సత్య — అమ్మా కోడలా! మేమున్నకన్న చాలా పెద్దవారము. అత్తమామల నాదరము నపూజించి పతిని ప్రేమతో సేవించిన కోడండ్ర ప్రపంచమున నెందరోగలరు. వారిపుణ్యముమాకు లేదయ్యె. కాని పెద్దవారలని మనంబున తలంపక నత్తమామలనిగూడ నెంచక నిచ్చవచ్చినరీతి మాటలాడధర్మమా!

॥సీ॥ పెద్దలనుజూచిపద్దుగా ♦ వద్దికలర
నోదిగియుండినకులదితలు ♦ పదిలముగను
కీర్తి నొందుదురానంచు ♦ కేల్జూపు
తెరమునెవ్వరికైనను ♦ ధరణియందు ॥

జఖా — ఓ హో హో యెంతధర్మమూర్తివే. యెంతటినీతి పరురాలవే. నీకింతటిదానవగుట చేతనే నీకొడుకంతటి వాడైనది. యెప్పుడు కాష్టమగ్గిపెడితివే, సిగ్గులేదు మాటాడుటకుము. [illegible]

మూర్తిని, నీ మగడు ఏక కర్మమూర్తి, నీకొడుకు ఏక త్యాగమూర్తి, మూర్తులు మూడు జేరి నా జీవితము పూర్తి జేశారు.

జహ్ను — అమ్మా! యెవరేమి చేయజాలరు. మన శక్తి నేల దూరెదవు. అంతయును దైవానుగ్రహము. ప్రతి కార్యము తన యాజ్ఞచేతనే జరుగుచుండును. అతడే నమ్మిక దైవము.

గీ॥ దైవమును నమ్మియున్న మా • నవుడు భువిని
బ్రతుకజాలను మరియు నే • ప్రాణినైన
సుఖములొందనైశ్వర్య • శుభములెల్ల
విల్వజాలవు శూన్యమా • నిజము నిజము

జఖా — చాలు చాలు మీ శుష్క వేదాంతములు.

(తెరబడును.)

(పుండలీకుడు ప్రవేశం)

గీ॥ బ్రతికి యున్నంతకాలమీ • భార్యతోడ
మునలి తలి తండ్రులను గూడి • వ్యసనపడుచు
నేగవలసిన విధి నాకు • నెటులదప్పు
నేమమే నాటికైనన్ • జేరదయ్యో॥

(వంచుకునడచును)

(జఖాభాయి ప్రవేశించును)

పుండ — ఏమిటీ ఈ ముదుసలులతో వ్యవహారము.

జఖా — యేమున్నది నాటికి కాళ్లు దాచినా వీరినుంకు, వీరిబొంకు, వీరి మదము, వీరి గర్వము తగ్గుట లేదు. కొంపలో పెత్తన మంతయు వీరిదే. వీరల్లాడించిన నేనల్లాడవలసిందే. అనుభవించుదానను నేనొక్కతెనేగదా. అందులకే ఈ వ్యవహారము.

పుండ—నీ వొకతెవే యెదుట నేను మాత్రమనుభవింపన్నాడనా?

జఖా—అందుకే కాబోలు వీరి నోర్లు యింత పొడవైనవి.

పుండ—జఖా! వీరేమనిరి,

జఖా—యేమన్నను పడవలసిందేగా నీవు తీర్చగలవా? అట్లున్నను ఇట్లగునా? అబ్బబ్బా! అంతా కూరే పరమ్మా గన్న ఆడుబిడ్డను నేనొకతెనే గదా?

(4 అను బంధము.)

పుండ—కామినీ! యెంతటి విపరీతముగ మాట్లాడుచున్నావు. వారన్న దేదియో విదానముగ జెప్పుము?

జఖా—యేమి జెప్పునది.

కం॥ తమదే నటవిల్లంతయు
తమదే నటభూమి బుట్రి ◆ తమదే ధనముల్
తమవారే నటమీరును
తమవను తిరువారికెల్ల ◆ తగనేనొకతే॥

ఇంకెన్ని మోగలవు. అవన్నితలంచుకొన్న చక్కని ఆడుదిబక్క నిముసము గూడ కాపురము సేయదు. చాలైనది. నీవంటి నిర్భాగ్యుని కాపరించుటయు, కాపురమీగతి పట్టుటయు, ఇంక నా చేత గాదు. నిత్రిదండ్రులు నీవను యోగతిగ్యైన చోవుదు. నాకీపురమే వలదు. (పోవుచుండగా పుండరీకుడు పట్టుకొని)

పుండ—వెర్రి మొగమా! వారలన్నంత మాత్రమునసే అంతయు నను భవింపరా. అంతయు నీదిగాదా, నాదిగాదా.

జఖా—(నవ్వి) సరే మీరైతే అన్నారు గాబట్టి నేనొకటి ఖండితముగా

మిమ్ములనడుగ నిశ్చయించుకున్నాను. ఈ యిల్లు యెవరిది? జాగ్రత జాగ్రతగా జెప్పుము.

పుండ—నాది.

జఖా—ఇదో చూచితివా! నీవనియన్నదో సరిగ్గా పెట్టుకొని పోవు చుంటివా!

పుండ—కాదే! నాదైన నీదనియే. నీదైన నాదనియే. నేను నీవాడ నుగానా! నీవు నావానవుగాదా?

జఖా—అట్లయిన ఖండితముగా నాదనియే నిశ్చయింతువా?

పుండ—మాటికి మమ్మాటికి.

జఖా—అట్లయిన నీక్షణమునుండియే నా యింట్లో నాయాజ్ఞ చెల్లవల శిన దేనా?

పుండ—అబ్బా! యెల్లప్పటికి నీయాజ్ఞయే.

జఖా—నీవు కూడ నాయాజ్ఞకు బద్ధుడవేగదా?

పుండ—లేకున్న

జఖా—ఆలోచించుకొనుము. నాయాజ్ఞతప్పిన అనర్థము వాటిల్లును సుమా!

పుండ—తప్పిన గదా అనర్థము.

జఖా—అట్లయిన వినుము. ఈముసలి పీనుగలను ఈ రోజుతోనుండి మన యింటిలో నుండనీయక తోసివేయుము. వీరి సాంగత్యమే మనకు వలదు. యేమి చేయగలవా?

పుండ—అబ్బా! ఇంతకేనా ఈ వ్యవహారం. నీవు చెప్పకముందే ఈపని జేయుదమని నిశ్చయించుకొనియుంటిని. కాని నీవును తొందై తివి. రమ్ము ఇక నీవు జూచుచుండగనే వారలగతి యేమిజే తునో కనుగొనుము.

జఖా—నాథా! నీవు తలిదండ్రులని మెత్తని మనస్సుతో మాట్లాడించి నవారలెంతమాత్రము నీకు లొంగరు. ముందుబోయిన కొద్ది నే ప్రహారణములు సేయుట ప్రధానము. ఆమీాదట బయట కీడ్చుటయు, ఇంతమాత్రము నీపని.

పుండ—సరే రమ్ము. (నిష్క్రమించుట)

(తెర బడుట.)

—(ఇంటిలో జహ్నుసత్య భజన సేయుచుందురు.)—

కీర్తన—ఆది

పునరపి జననం పునరపి మరణం పునరపిజననీ జఠరేశయనం ।
ఇహసంసారే బహుదుస్తారే కృపయాపారే పాహిమురారే ॥భజ॥

[పుండ — జఖా ప్రవేశం]

పుండ—ఓ ముసలులారా! ఏమీాగడబిడలు.

జహ్ను—నాయనా! కుమారా! గడబిడ లేమియు లేవు. భగవద్ధ్యానము

పుండ—మీాధ్యానము చాలును. పూరకే తిని పడియుండ లేక మీాకు మదము తలకెక్కినది. మూయి నోరు. మీాకు ప్రహారణములు గావలశి యున్నవి. వళ్లు తీపెక్కినదిగాబోలు.

(ఏ అనుబంధము)

జహ్ను—కుమారా! పుండలీకా. లేక లేక మాకడుపున నొకడు పుట్టి నందులకు తలితండ్రులకింత విపరీతముగ మాటలాడి యెంతపు ణ్యమును సంపాదించితివిరా నాయనా!

సత్య—తండ్రీ పుండలీకా! తలిదండ్రులన్న దైవస్వరూపులుగదా. వార లకన్న దైవమింకొకరు గలరా. కుమారా! యెన్ని నోము లనోచియూ నినుగన్నందుల కింతటి పుణ్యాత్ముండైతివిరా. హా! మేమెంతటి నిర్భాగ్యులము. నిన్నునట ప్రయోజనము లేదు. దైవముంతదాక నిట్టి వ్యసనము నమంది మమ్ములనేం బ్రతికింపనా కో తెలియకున్నది. పుండలీకా! పుండలీకా!

(6 అనుబంధము.)

కుమారా! మాయుండ నీకతిమానము గ నున్నచో నీభార్యతో కాపుర మిూడ్వలేవు సుమా. దీని మాటలకు వలపడి మమ్ముల నేల బాధించెదవు. తనయా! నీనుండిగదా మాకుసద్గతి గలుగవలె. మేము నీకంతి కొరగాని వారమైతిమా. యేల యింతటి నిర్దయాళుత్వము గలిగె. మంచి వంశమున జన్మించినాడవే. ఆహా! నాదేహముదగ్ధమౌచున్నది. నాకడుపు కుళ్ళుచున్నది. నామనస్సు నొప్పి జెందుచున్నది, కనుగన్నతండ్రీ! మమ్ముల దుర్గతులపాలుజేసి నీవు నరకము నొందకుము. దీని మాటలు వినకుము. ఇది నీకు భార్యగాదు. మృత్యువు. దీనికై మమ్ముల దూరముజేసికొనకుము. మముదూరకుము. హింసింపకుము. నొప్పింపకుము. ఇప్పటి కాలమున నిట్టివారలే పెక్కురున్నారు. నాయనా!

సీ॥ ఇంటజేరిననాడె ♦ వెంటనే మగనితో
జేరి చాడీలను ♦ చెప్పుచుందు
అత్తమామల కెద్ది ♦ హర్షమొదవునట్లు
పనులేమి సేయక ♦ పరుగుచుందు
అతిథి యభ్యాగతు ♦ లరుదెంచ మనమున
విసుగుజెందుచు నొక్క ♦ కసరుచుందు
తనమాట నడకున్న ♦ ధవునితో బిగుసుగ
మాటలాడక వేగ ♦ మసలుచుందు
గీ॥ పనులుమానియుపరులతో ♦ బలుకుచుందు
తగనివారల నెల్లను ♦ తగు నటందు
మించి పెత్తనములుజేయ ♦ మెలగుచుందు
ఇట్టి వారలచర్యలకె ♦ హితమటందు॥

(7 అనుబంధము)

జఖా—చూచితిరా మీరుండియు నన్ననరాని మాటలనిపించు చున్నారే. ఇదంతయు నామీద గ్రంధమే. దీని నోరున కేమైన అడ్డమున్నదా. యెన్ని నీతులు చెప్పుచున్నదో వింటిరిగదా మీరిట్లనుపించుట న్యాయమా. మీరును వారి వారలేగదా ఔను! చేతగాని వానికి చేష్టలు మెండన్నట్లు తెలసి తెలసినే నేచెడితిని. ఏమో పాడతునని మేకపోతుగంభీరములు బల్కిన నేను నమ్మితిని గాని, అబ్బా నీవేమి సామాన్యుండవా. అందులోనేగా ఈ పిసత్ర నీమాటముగింతును. నీసొగసులు నీ వలపులు నాకేమి తెలియనివిగావు. ఇప్పటి స్త్రీ స్వాతంత్ర్యపు కాలములో మగవారలగతి ఏమగునది తెలియకున్నావు కాబోలు. నేజెప్పినదేమి. నీవుచేయునదేమి.

పుండ—కాదే! వారలు చెప్పునదేదియో చెప్పనిమ్ము.

జఖా—ఓహో హో వారిమాటలు శాగానిని వారలకు లొగ్గి నన్నొక బైరాగినిగా జేతునను కొన్నావు గాబోలు. నేను విడుచుదానను గానుసుమా. నా పెండ్లినాడు పెట్టిన బంగారు నగలు స్త్రీధనం క్రింద నాకే జెందినవి. కాని ఇంతటితో ముగిసెనా. ఈ ఇల్లు నాపేరనె. మిరపతోట, ప్రాజెక్టుకాల్వక్రింద గల రెండెకరాల యొక రా మాగాణి, తత్క్షణము రిజిష్టర్ చేసియిమ్ము. ఇకసెలవు నాకు గిట్టుట తొందరే.

పుండ—ఏమిటి యింతుకంత తొందర. నేవ్రాసి ఇవ్వకుంటేమాత్రము ఇదంతా నీదిగాదా, భాగం పంచుకొనేవెందులకు.

జఖా—నీకును నీతలితండ్రులకును గ్రామానికి దక్షిణ వైపునగల విశాలపు భూమిని విడచితిని, దానినిమీరే అనుభవించండి. అందులో నేనేమైన నడిగితినిగా.

పుండ—ఇదంతా నీవెప్పుడు కనుకొన్నావే.

జఖా—ఓహో! నీవు చెప్పకున్న నాకు తెలియదనుకున్నావేమో. వైరగాల్లు లేవా, స్కాచ్చీలు లేవా. గారివస్తువుల అడుగులు లేవా. నాకు చదువురాదా.

పుండ—యెప్పుడు చూచావే బాగా సవరించినావు. సకుకు సమృద్ధిగా నే యున్నది సుమా.

జఖా—ఇంక మాటలతో పనిలేదు. నే జెప్పినట్లు జేసి నన్నేలుకో. నేలడిగినట్లు ఒప్పుకోని వారలనైనా యీడ్చుకో. యేదో వకటి తేల్చు.

పుండ—ప్రియసీ! విన్న వీడనాయ్యా సుమా. లోకము మెచ్చునా? ఆత్మ సమ్మతించునా? కానిమ్ము ఓ ముదుసలులారా! లెండు లెండు మాయింటిలో నుండకుడు. ఈడ్చివేసెద. (ఈడ్చుట)

జహ్ను—ఔరా! పుండలీకా! ఈ యిల్లు నేను సంపాదించినది కాదా? నీవెవరివల్ల పుట్టితివో? యెవరివల్ల పెరిగితివో? వారినాయింటి నుంచి గెంటుట, నీవింతట కఠినుడవౌదువని తలంపనైతి. సరే కొట్టుము. చంపుము. నీచేతిలో చచ్చుట మాకు పుణ్యమే తెప్పదు.

సత్య—తండ్రీ! యెంతటిమర్యాదయున్నది! రా. మీతండ్రిని చంపుటకు ముందు నను జంపి మీతండ్రిపాదముల యొద్ద బడవైచుము.

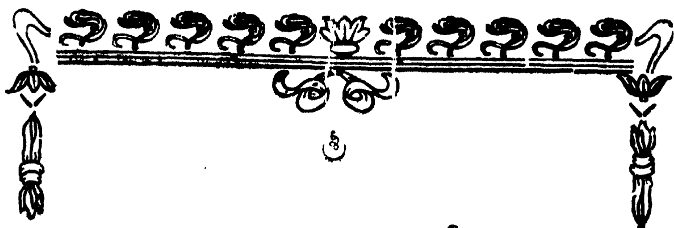
(8 అనుబంధము)

పుండ—రండి రండి మీరికొంపలో నుంచకుడు.

జఖా—నాథా! వీరలను పూరకె ఈడ్చకుడు. ఇదో ఈచీపురు కట్టతో మోదుడు. చంపకుడు. వీరిశ్రద్ధా యెవరు పెడుతరు. నండలేక నే యువస్థపడితా. నాచేతగాదు.

పుండ—ఓముసలిపీనుగులారా! రండి రండి. (తోయును)

భక్తపుండరీక.

ద్వితీయాంకము.

—నళినిగృహము.—

(పుండరీకుడు మంచముపై పండుకొని శిగరేటు త్రాగుచుండును.)

నళిని— (9 అనుబంధము)

పుండ—కామినీ! ఆనాడు నటించిన శృంగార విలాసములోని నృత్యమును మరొకసారి జూపింపుము.

నళి— ఓహో! ఈనాడు నాట్యము జూడనిశ్చయించితిరా! కానిండు. ఆనాడు కంసాలియింటిలో కాసుల పేరు చేయించుచున్నానని యంటిరే. నామెడ చిన్నబోయినది. తాము గమనించియే యుందురు.

పుండ— ఔనౌను ఇక రెండురోజులాలస్యము. నీకొరకయ్యేగదా అది తయారౌనది.

నళి— చిత్తము. చెప్పినమాటలు జరిగినచాలును.

పుండ— ఏది నీ నాట్యము కానిమ్ము. చూతము.

(డ్యాన్సు)

నళి—— (10 అనుబంధము)

పుండ——శెభాస్! శభాస్! ఈశృంగారనాట్యమొందునను నేజూడలేదు కాని ఇదెవరికిని సాధ్యముగాదు. రంభాదిఅప్సరసులంతలలొంచవలసిన దే. ఉమాపతి మణిభక్తులుగావలసినదే. శ్రీహరి పరుగెత్తవలసినదే. యోగులు మనోవికలులై పరితపింపవలసినదే. ఆహా! ఏదీ నాకైపు కషాయమును ఇమ్ము దానిని సేవించి నగాని ఆనందము కనబడదు.

నళి——(ఇచ్చుచు) మనోహరా! ఇట్టి చక్కలకెల్ల ఈ కషాయమే ప్రధానమైనది. దేవతలుగూడ దీనినే గ్రహించి మిగుల సంతోషమందినారు.

పుండ——కనుకనే నేను మానలేదుగా?

(సంబంధం ప్రవేశం.)

పుండ——ఓసీ సంబంధం! ఇంతదాక నీఅక్కగారును నేనునుబహుకుశాలుగా నృత్యమును సల్పి విలాసముగా మెలింగితిమి. నీవెందులకు రాలేదు.

సంభం——బావగారూ! నేని మిమ్ముల చూచుట మానుకుంటిని. లేక లేక ఒక చొక్కా పట్టించమన్న పలుకక నూరకైతిరి. చేశిన చాకిరినైన గుర్తెరుంగక పోతిరి. సోడాలు, ఫలహారాలు, బాగించి సీసాలు, కిళ్లీలు, సోపులు మున్నగునవి మీరే తెచ్చుకున్ంటిరి గాబోలు.

నళి——ఓసీ సంబంధం! మీ బావ మాటలు నిజమని నమ్మే తలంచితివా?

సంభం——నాకనుభవముగా లేదమ్మా.

పుండ——శెస్సో! యేమిట్లనెదవు. అడిగినవన్నియు నెరవేరక దీరవు. తొందరపడిన అగునా?

నళి—అయ్యా! మిమ్ములను తొందరించలేదే. మీమాటలు మీకు జ్ఞాపకముగల్గునట్లు సూచించెద.

పుండ—ప్రేయసీ!

కం॥ ముగువకు జెప్పిన వన్నియు
తగినటు నెరవేరకున్న ♦ ధర పురుషునకున్
రగడలు గలుగక మానవు
వగపున్నిరతంబు మర్వ్యవ ♦ స్థలు నొదవున్॥
గాన నీకోర్కెలు నెరవేర్పక తప్పదు.

నళి—ప్రియా! తామీరీతి మనంబున తలంచుకొన్న చాలును.

సంబం—కాదే అక్కా! ఇలాంటి వారలు మనయింట నెందరు లేరు. పాతకాతా తీసి జూపుదునా?

నళి—ఓరే! నీకు మర్యాద లేదు. మట్టులేదు. యేసమయమున నెట్లు నటింప వలయునో గుర్తెరుంగవు

సంబం— (11 అనుబంధము.)

పుండ—ఏమి నళినీ వీడేమి నన్ను చిన్నగా జూచుచున్నాడు.

నళి—వాడు అమాయకుడు లెండి.

పుండ—ఔను మనమిర్వురము సరస సల్లాపములు సల్పుకొనుచుండ వీ డొకదుస్తముగా వచ్చుచున్నాడే.

నళి—ఇట్లాంటివారలు మాయిండ్లలో నుండవలసినదే. వీరిచేత నేమా బేరం హెచ్చగును. మీ వంటి వారలపను లెల్ల నెరవేరును.

పుండ—వీడుమగవాడుగదా.

నళి—ఔను అయినను మాకు సవరించుబాధ్యత వీనికేగలదు.

పుండ—సరే సరే నిద్రవచ్చుచున్నది. ఏదీ ఆనాటి విలాసములో నిజాని కీ నొకటి పాడుము.

నళి— (12అను బంధము)

పుండ—భేష్ భేష్

నళి—మనోహరా! చాలారోజులనుండి మీతోడ తమాషగా జూదమా డవలయునని కోరికయున్నది.

పుండ—కానిమ్ము నీకోరికే నాకోరిక, రా కూర్చుము. అయితే నీవు నాతోడనే కూర్చుంటే నేఆడ్తా.

నళి—మీరేం పందెం పెడుతారు.

సంభం—అమ్మాయి! ముందునీవేం పెడ్తావో చెప్పు తర్వాత బావగారు చెప్తారు.

నళి—నేనా ఒంటిమీదినగలు ఇంటిలోను వెండి బంగారు సామాన్లు పెడతా.

సంభం—బావగారూ! మీరో

పుండ—నేను మాత్రము ఇల్లు, పొలము, ఇంటిలోని సామానులు, ఒం టిమీదనగలు పెడుతా

సంభం—అయితే సిద్ధంగా వుండండి. ఊఁ, ప్రారంభించండి. ఒకటి, రెం డు, మూడు.

నళి—ఆ. ఆ. ఆగు ఆగు గెలుపునాదే.

(తలుపు శబ్దమగును)

పుండ—ఓమే నళినీ! యెక్కడదీశబ్దము. నాభార్యగొంతువలెనున్నదే ఆ మ్మయ్యో? దీనిబారితప్పించుకొనుటెట్లు, నన్ను గొంతుపిసికి నైచును.

(జ ఖా భా యి ప్రి వే శ ం)

జఖా—ఓరీ దుర్మార్గా ఈమిటుకులాడి వలలోజిక్కి రోజురోజునన్నింటరిగా ఇంట్లోవిడచి సీయిచ్చ వచ్చినట్లుఆడ్లాడెదవా. నాకుతెలియదనుకున్నావుగాబోలు. దీనివలపులకులొగ్గికులుకుచున్నాడవా, కట్టుకున్న పెండ్లామున్న నింతచులకనయా, మట్టుమర్యాదలు లేక వెలయాలిఇంట్లోజేరి ఎంగిలిముంగిళ్ల నాట్యమాడెదవా. లెమ్ము మారాడకనావెంట ఇంటికిరమ్ము.

సఖి—ఏమేగయ్యాళీ నీమగనిని సీయిష్టమువచ్చినట్లుయేమైననుయనుకొనుము, నన్ననదవేల. ఇతనిని నీఇంటికి తోడ్కొని పోగలవా, నీఇల్లేమిటి, వాకిలేమిటి ఇదిగో జూడుము నీమగడుజూదమున ఓడిపోయిన వస్తువులజాబితా. (ఇచ్చును)

జఖా—(చూచి) అమ్మా నాకేమియు అర్థముగాలేదు.

సఖి—యెట్లగును. వినుము చేతికడియం.

సంబం—చెవికుండలాలు.

సఖి—పాత్రిసామాగ్రి.

సంబం—మిరపతోట.

సఖి—పాత్రిజెట్టుకాల్వకిర్రిందగల రెండుస్సరయుకరా మాగాణి.

సంబం—ఇల్లు.

సఖి—విన్నావా! ఈక్షణమునుండి ఇల్లు, పొలం, సామగ్రి అంతయునాది. పూరకెవాగెదవా! వెనుకముందులుజూడక గంతులువేసెదవా. నోరులేనిమగనిని యేడిపించునట్లుగాదునుమా. ఇతనునాయాజ్ఞలేనిదివెళ్లుటకువీలులేదు. మీరినడచిన నిన్ను ఈపిరికిపీనుగను ఇద్దరిని కట్టవేసి మీచర్మముల నొలిపిస్తా.

జఖా—ఆ, ఆ, ఓరీ పందపీనుగా! యేం మాట్లాడకూరకున్నావు. నిజంగాదీనికి ఓడినావా, అతనుదీనికేక్సిస్వార్పణమా, చెప్పుము,

పుండ—అది చెప్పిన దంతయు వాస్తవమే. నీవూరకుండవు, ప్రాణాలతో మనలనిద్దరిని విడచితే చాలు. యేలాగో బ్రతుక్కోనవచ్చు.

నళి—సంబంధం! వీరలిద్దరిని మెడబట్టితోయుము. యేంచూస్తావు. ఆల స్యము సేయకు.

పుండ—నళినీ! యేమింత అన్యాయము జేసితివి. నన్ను మోసము జేయుట ధర్మమా? ప్రియసీ!

చం॥ సరసముసిన్ననిమ్మ మది ♦ నిశ్చలభావముతోడనెంతయుత్
త్వరితముగానొసంగితిని ♦ తద్దయుదిక్కునీవటంచు నే
సరిగనటించినాడఇటు ♦ చాలునుదప్పి వచింపధర్మమే
తగుణిరోనీకిదిసిరమె ♦ ధర్మము దేవుడెఱుంగకుండునే॥

నళి—ఓరీ ఊ ఊ (సైగజేయును) నీకు దేవుడొకటియా

సంబం— (తోయును.)

(మల్లి గాడు—పుల్లి గాడు ప్రవేశం)

మల్లి—ఓరీపుల్లిగా! పుండలీకుడు తల్లితండ్రులను గొట్టి బాధించినందులక నుభవించినాడు చూచినావా.

పుల్లి—ఏమనుభవించినాడురా! గయ్యాళిపెండ్లాము, గడ్డము, తల, న రసినతలిదండ్రులు.

మల్లి—అదిగాదురా! మనవూళ్లోవున్న మాయలమారియగు నళినిసహ వాసంజేసి, వున్న సర్వస్వమును ఆమెకు ధారవోశినాడట.

పుల్లి—ఆమె నుండి యెందరుజెడిరి రా రామాశాస్త్రి, అనంతాచార్లు, భంగిశెట్టి, గంగిరెడ్డి, కాదర్‌ఖాన్, జహాంగీర్ వీరలందరు ఒ కే భంగిమఠంలో జేరి కలసి తాండవమాడుచున్నారు.

మల్లి—పాపము! పుండలీకునిగతి ఇక్లైఅయినది.

పుల్లి—కుమారుని బాధలకు తాళలేక తలిదండ్రులగు ముసలివాళ్లు కాశీ యాత్ర సేయుటకు వెళ్లిరట.

మల్లి—వారలు పుణ్యాత్మున్నలే? ఈ పుండలీకునికిమాత్రం నరకము తప్పదురా.

పుల్లి—అట్లనవద్దురా అతడేమిసామాన్యుడా? బాగుగాచదువుకొన్నవాడు, నీతిపరుడు, మాటతప్పని వాడు, సాధువు, అందులో సద్బ్రాహ్మణుడు.

మల్లి—అట్టివాడిట్లెందుకయ్యె.

పుల్లి—అంతయు ప్రారబ్ధకర్మ.

మల్లి—ఒరే! పుల్లిగా ఇందరినిజెరపి సంపాదించిన నళిన్ని, ఆ స్త్రీ దండిగాకూడబెట్టి బాగాయున్నదనుకుంటాను.

పుల్లి—పిచ్చివాడా! అదిజెడిన తర్వాత దానికిబిచ్చము వేయువారుకూడ యుండరు.

మల్లి—చాలురా నాయనా! వెలయాలిహితము.

(13 అనుబంధము)

వద్దురా! వద్దురా! యెందరో జెడినారు, పాడైనారు, కుళ్లినారు, నరకమునబడి పరితపించుచున్నారు. ఆనళిని యెక్కడికో వెళ్లు చున్నట్లున్నది. దాని దర్శనము మనకు వద్దురో, పోదాము పద. (నిష్క్రమింతురు)

(నళిని ప్రవేశం)

నళి— (14 అనుబంధము)

ఆహా! యేమి నాచరిత్ర ప్రభావము.

సీ॥ క్షణములో కనుసైగ ♦ సలిపినంత నెత్వరగ
పద్మనాభుడు యెల్ల ♦ వ్రాసియిచ్చె
ఒకసారివీణమ్మ ♦ నొసగి వద్దను నిలువ
బూచి రంగడు యెల్ల ♦ దోచియిచ్చె
నిముసమాత్రము హాయల్ ♦ నీటుగ నలుపంగ
రంగిశెట్టియు సొమ్ము ♦ లొంగియిచ్చె
భుజముపై చేవైచి పోలు ♦ పారణనిడిన
దామోదరుడు పెక్కు ♦ ధనమునిచ్చె

సీ॥ సరస సల్లాపములతోడ ♦ సౌఖ్యమొసగి
చక్కగా నమ్మకముగల్గి ♦ నిక్కముగను
నీతిరీతి జూపివర్తింప ♦ నిజమునరసి
పుండలీకుండు నను జేరి ♦ పెంపుబడియె ॥

ఇదియే నాచరిత్ర నను సోకినవారలు, దాకినవారలు, చేరినవారలు, మాటాడినవారలు, ఆదరించినవారలు అందరునో కేగీత పాడక మానరు. యెవరును కడ తేరలేరు. వైరాగ్యులైన వారు కొందరు. విరాగులైనవారుకొందరు. దేశద్రోహులైనవారుకొందరు. పిచ్చివారలుకొందరు. కాని ప్రతినిముసమునకు దేశమున నను తలంపనివారేయుండరు. స్త్రీస్వాతంత్ర్యప్రతిభకు, నేనొకతెనే చాలును. నాకీర్తి జగంబంతయు బ్రాకి యున్నది. పుండలీకుడు బ్రాహ్మణుడైనను మహా దుర్మార్గుడు. తలితండ్రులను కొట్టి తిట్టి నానాహింసలుబెట్టిన పాపాత్ముడు. వాని గతిఇట్లైనను మాత్రము మనస్సు మార్పగలైనా. కాదు, కాదు. ఇతని బాధలకు తాళలేక వృద్ధులగు తలితండ్రులు కాశీకి వెళ్లిరని వింటిని. కాని పుండలీకుడుకూడ గయ్యాళిభార్యతో కాశికి వెళ్లి బ్రతుక నిశ్చయించు కొన్నట్లు తెలియుచున్నది. ఈ పాపి ఆ గంగలో మునిగిన గంగ ఇమిరిపోవకనుండదు. వీనిపాపములు ఆమెను బాధింపక విడువవు. యేమగునో చూచెదగాక. (నిష్క్రమించును) (తెరబడును)

(పుండలీకుడు_జఖాబాయి ప్రవేశం)

పుండ—తన్వీ! ఇక నుండియైన మంచిగా మాటాడుము. ప్రేమమున నుండుము. శాంతముగవర్తింపుము. విను అనేకులు కాశీయాత్రకై వెళ్లుచున్నారు. మనమచటికి వెళ్లి అందెట్లో బ్రతుకుదము రమ్ము.

జఖా—నేను నడువలేను నాచేతగాదు. నీవేకాశికి వెళ్లి గంగలో ముని గిచావుము.

పుండ—ఏమే! నేనొకడనే వెళ్లిన నీగతియేమి. నీవీచారిలో నెట్లుందువు. యెవరు పలుకరింతురు. యెవరి నాశ్రయింతువు.

జఖా—నాయిష్టము! ఈ సమీపమునంగల పల్లెలో జేరి యేగృహస్థుని యింట్లోనైన వంటలు జేసియో, లేక నీళ్లు మోసియో, తుదకు బానిసగా నుండియో బ్రతికెద.

పుండ—యెంతటి ధైర్యమే! యేమి సాహసమే! నాకట్టి సమర్థత గల్గుట లేదు.

జఖా—పురుషులకు ధైర్యము, స్వాతంత్ర్యము, శూరత్వము, గంభీరము నుండుకాలము గడచినది.

పుండ—ఔనౌను! అందులకే ఇట్టి గతులు గల్గినవి. నీకిట్లనోరాడించునది. కాని వూరకె గంతులు వేయకు. అదో ఆ కనుబడునదే త్రివేణీసంగమము. అందే గంగా యమునా సరస్వతు లొకే చోట కలసియుండు పావనక్షేత్రము. అందున జేరితే అనేకాశ్రమములున్నవి. ఈవేళ గడచిపోవును. నిధానము నైనరమ్ము.

జఖా—నేను రాజాలను, రాలేను, రాను.

పుండ—అయితే! ఈ అధ్వాన్నపు అడవిలో కూర్చుంటానంటావా.

జఖా—నేను! నీకవసరమైతే నాయందు నీకు ప్రేమయేయుంటే, నన్ను తోడ్కొని పోవలెనని తలంచియున్నచో, నీభుజముమీదయెక్కించుకొని తీసుకపో.

పుండ—హరి హరీ! యెంత అవస్థవచ్చె. సరే కూర్చొనుము. దేవుడా! నే జేసిన కర్మ నాకు స్వానుభవమగుచున్నది. చాలు చాలు ఈసంసారము. ఏమే, ఏమ్మే, కదలవద్దు, ఊరకె కూర్చొనుము.

సీబిగింపునకు నాకతికె నల్లుచున్నది. పరమాత్మా! అపరాధి
ని క్షమింపుము. రక్షింపుము.

(15 అనుబంధము)

జభా — ఓహో! ఈ వేళ స్మశానవైరాగ్యము గలిగినదే.

పుండ — కాదే! మగనిని మోసకపొమ్మనిన భార్య యెందైననుగలదే?
ఇట్టి కర్మమునరనుభవింపరు. నన్ను గురించి నేనే వైరాగ్యము
ను నిశ్చయించుకొనుచున్నాడను.

జభా — అబ్బబ్బా! నా కునడుములు పట్టుకొనినవి. దించండి, దించండి.
నేనూర్పోనలేను. రాలేను. ఈ స్థలముననే పరుండెద. నీవెచ్చ
టికైనా వెళ్లి అన్నముతీసికొనిరమ్ము నిద్రపోతా. (పరుండును)

పుండ — అకటా! దైవమా.

గీ॥ తెలసి తెలియక నెన్నియో ♦ వేలకొలది
తప్పితంబులు సల్పితి ♦ దయగాంచి
బ్రోచి ఈసారి నాపయి ♦ ముదముగ, దయను
ఇచ్చి శ్రీహరి గాపాడు ♦ మచ్చికలర॥

(15 అనుబంధము)

తాళజాల, తాళజాల, ఇట్టికర్కసిని నామెడకెట్లు గట్టిరో తె
లియకున్నది. కనికరమా శూన్యము. ప్రేమ యూలేదు. సం
తోషమూ అదృశ్యము. ఇట్టిజన్మ నాకొరకై బ్రహ్మదేవుడుసృ
ష్టించియున్నాడు. లేరా యెందరుఆడవారలు? లేరా మావంటి
కుటుంబసులు. ఇంత అన్యాయమూ? నోరు చూతమా ఢక్కే,
ముఖము జూతమా కర్కసి, మనసు జూతమా పాషాణము,

అబ్బా? నిప్పును ప్రక్కన నిడుకొని నిదురించురీతిగా నైనది. వలదు వలదు ఈసంసారమే వలదు. త్వరలో నా దేహమును విడజేయుము. నా ప్రాణములందుకొనుము. కృష్ణా! నేను మహాపాపిని, ఈరక్కసి మాటలనువిని తలితండ్రులను మిక్కిలిగ బాధించిన దుష్టుడను, కఠినుడను. నన్నీ భువిపై జీవింపజేసిన వారిని ననుభవింప గలవారెవ్వరైన నుందురేమో, ఇట్టి అవినీతి నిముందు ప్రసరింపజేయకుము. చాలు చాలు నేజేసిన తప్పితములను నేగుర్తెరింగితిని. స్వయంకృతాపరాధమని నమ్మితిని. ఇదంతయు నీమాయచే కాని నీవు నను పరీక్షించుచునేయున్నాడవు. దేవాదిదేవా! నాపై వైరము మానుము. ద్వేషము జూపకుము. కనికరింపుము. నిదాసుడను.

(గంగ యమున సరస్వతులు ప్రవేశము)
(17 అనుబంధము)

గంగ—ఓరీ! పుండలికా

యమున—ఓరీ! ద్విపాదపశువా

సర—ఓరీ! మాతా పితృద్రోహీ

పుండ—(లేచి కన్నులు నులుపుకొని) ఓరక్కసులారా! మీరెందునుండి వచ్చితిరి, నను భక్షింపుడు. యీ సంసారబాధ నేభరింపజాల. (యోచించును)

గంగ—ఓరీమూఢా! మేము రక్కసులము గాము, నీబోటిపాపాత్ములను పునీతులను జేయు మహానదులము. లోకైక ఘోరపాతకివగు నీగాలి సోకుటచే మాకు యీ భయంకర వికృతరూపములు గల్గినవి. ఇందులకు సమీపమున కుక్కుటస్వామిగలడు.

ఆయువను దర్శించి మా విశ్వరూపములను శాపుకొనదము.

యమ—ఓరీమూర్ఖా! యెంతటి సిర్భాగ్యుడవురా. తలితండ్రులను బాధింప దగునా. దైవ స్వరూపులు గారా.

నర—అయ్యో! మునలివారలే వారలను గొట్టుటకు ద్రోయుటకు నీకు చేతు లెట్లాడెను. ద్రోహీ! ఇప్పటికైనను బుద్ధి తెచ్చుకొని మాతో కూడావచ్చి కుక్కుటస్వామిని దర్శించి జన్మ తరింపజేసికొని పాపరహితుడవుగమ్ము.

పుండ—తల్లులారా! మీదర్శనముచే ధన్యుడనైతిని. మీరే నన్ను కుక్కుటస్వామిని దర్శింపజేసి పునీతుని జేయ వేడెదను.

గంగ—రమ్ము! రమ్ము! మేము బోయెదము. నీవు నీ భార్యతో నిదానముగ రమ్ము. అందు కనబడునదే ఆశ్రమము. మేమచట నుందుము. (నిష్క్రమించుదురు)

పుండ—(భార్యను సమీపించి) ఏమే! లెమ్ము. ఆసమీపమున నొక ఆశ్రమ మున్నది. అచటికి బోదము రమ్ము. తమాషా చూపించెదను.

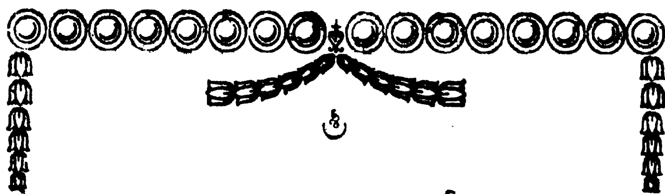
జభా—తమాషా లేదు నీతలకాయ లేదు. బంగారము వంటి నిద్రను బోగొట్టుకొని నేను రానుపో.

పుండ—అట్లయిన నేనొకడనే పోవనా? నిదానముగనైనా నీవురమ్ము.

జభా—మంచిది. నీకు కైపు తల కెక్కినది దించెదను. కాస్త జూతము పోమ్ము.

పుండ— (నిష్క్రమించును) (తెరబడును)

భక్తపుండలీక.

తృతీయాంకము.

(కుక్కుటాశ్రమము)

[తలిదండ్రుల సేవ సల్పుచుండును.]

గంగ—ఓ పుణ్యపురుషా! రక్షమాం, రక్షమాం.

యమ—హేలోకైక మాతాపితృసేవాధురీణా పాహిమాం.

సర—ఓ కుక్కుట స్వామీ! నమస్కృతులు.

కుక్కు—(నమస్కరించి) ఓ గంగా! యమునా! సరస్వతులారా! వందనసహస్రములు. మీరు వచ్చిన పని నేనెరుంగుదును. మీ దర్శనముచే ధన్యులమైతిని. నాజన్మ తరించెను.

(18 అనుబంధం)

గంగ—మహాపురుషా! నీవు లోకపావనుడవు. నీవొనర్చిన మాతాపితృసేవయు, అతిథి అభ్యాగతుల ఆదరణయు ప్రపంచమున సహస్రకోటి ప్రభాభాసమానమగు కాంతితో నీకీర్తి వెలుంగుచున్నది. స్వామీ! మమ్ములను ఈ వికృతరూపములను తొలగింప జేయుము.

కుక్కు—తల్లులారా! మాతలిదండ్రుల యాజ్ఞచే మీవికృతరూపము

వెల్ల తొలగించితివి. (పూలుజల్లును) సంతోషము. మా యింటిలో ఈ పూట నిలవంబడి ఆదరమున నాతిథ్యమును గైకొని పొండి.

(ప్రవేశం పుండలీకుడు.)

పుండ—మహాత్మా! కుక్కుటస్వామీ! రక్షింపుము, రక్షింపుము.

కుక్కు—ఓయీ పుండలీకా! ఏలవచ్చితివి?

పుండ—మహాపురుషా! ఇక్కడికి కాశి యెంతదూరమున్నదో తెలుసుకొందమని వచ్చితిని.

గంగ—లోకపావనా! కుక్కుటస్వామీ! వీడు మహాపాపి. వీనికి దివ్యజ్ఞానమొసంగి పాపరహితునిగా జేయుము. మేము పోయి వత్తుము. సెలవిమ్ము. (నిష్క్రమించుట)

కుక్కు—నాయనా! పుండలీకా!! కాశి యెందున్నది తెలియదు. నే నెన్నడు కాశికి వెళ్లలేదు. చూడలేదు.

పుండ—ఏమీ? ఏమీ? యోగీంద్రా! కాశీయాత్ర, గంగాస్నానం, అన్నపూర్ణావిశ్వేశ్వర సందర్శనము చేయకయే ఇంతటి మహిమ గలవాడవైతివా? ఎట్లు సంపాదించితివి?

కుక్కు—ఓయీ వెర్రివాడా!

(19 అనుబంధం)

పుండ—(నమస్కరించి) హా పాపిని, హంతకుడను. కృతఘ్నుడను. అధమాధముడను. రక్షింపుము, రక్షింపుము.

కుక్కు—నాయనా! పుండలీకా! దుఃఖింపకుము. అజ్ఞానమున జేసిన పాపములు తొలంగెను. నీకు జ్ఞానోదయమైనది. పొమ్ము. నీ తలిదండ్రులకు సేవ సల్పి కృతార్థుడవుగమ్ము.

పుండ—(పాదములపైబడి) మహాత్మా! నాతలిదండ్రులెందున్నారు? నా దైవము లెందు వసించినారు. ఆ మహాత్ములకు సిగ్గువిడి ... వారి

దర్శనము నాకు గల్గునా? వారిసేవ నాకబ్బునా? వారిదయ నాకుప్రాప్తించునా? వారి సంతోషము నేజూతునా స్వామీ! ఇంకెక్కడి తలిదండ్రులు. ఈ పరమఘాతకుని బాధలు సహింపలేక యేవాగినబడి మృతించిరో. యేవిధమున దుఃఖించిరో. యెంతటి బాధలొందిరో. యేమయిరో తెలియదు. ఛీ, ఛీ, ఇట్టి కృతఘ్నుడేల బ్రతుకవలయునో (కన్నీరువిడుచుచు) పరమపావనా! త్వరలో నన్నీభువినుండి తొలగింపరాదా? ఏలయుండవలె యెవరిను ద్ధరింపవలె. యేమొనర్పవలె. చాలింపుము. ఈతనువు మహానరకపూరితమైనది. ఈ ప్రాణి కడు నీచముగ వర్తించినది. వలదు, వలదు, ఇంకేమియువలదు.

కృష్ణ—పుండరీకా! యేమింత వెర్రిలోబడితివి. నీవు మిగుల పుణ్యాత్ముండవు. నీసేవకై, నీసంతోషమునకై, నీధన్యతకై నీకన్న ముందుగా నాయాశ్రమమున నీతలితండ్రులు జేరి సుఖముగా నున్నారు రమ్ము జూపెదను.

పుండ—స్వామీ! హాస్యమునకదియే సమయమా?

కృష్ణ—పుండరీకా! నిక్కము, నిక్కము. నీతలితండ్రుల దర్శనభాగ్యము గల్గింతును రమ్ము. (నిష్క్రమించుట)

(తెరబడును.)

[జహ్ను - సత్య భజన సేయుచుందురు]

(20 అనుబంధము)

[ప్రవేశం పుండలీకుడు.]

పుండ—(పాదములపైబడి) తలితండ్రులారా! ఈ అపరాధిని రక్షింపుడు. ఈ ద్రోహిని ప్రేమింపుడు.

(21 అనుబంధము)

సత్య—నాయనా! కుమారా! రా రా నాబంగారు తండ్రీ! నిను చూచు

భాగ్యము గలుగునని కలనైనను తలంపలేదు. అనాథలమై అడవులపాలై, అతియవసల ననుభవించుచూ యెట్లో ఈ మహాత్ముని ఆశ్రమము జేరితిమి. పుండలీకా! ఇప్పటికైనను నీభార్య దారికి రాగలైనదా.

జహ్ను—కుమారా! పుండలీకా! రా రా నాప్రాణమా. ఒక్కసారి నీయొడలు నాయొడలికి చేర్చి బ్రహ్మానందము నొసంగరా.

పుండ—తలితండ్రులారా! క్షమింపుడు. రక్షింపుడు.

సీ॥ నవమాసములు మోసి ♦ నను గన్న తల్లిరో
ఇన్నాళ్లు నిన్ను సే ♦ వింపనైతి
నను బెంచి పెద్దనో ♦ నర్చిన నాతండ్రి
ఇన్నాళ్లు నిన్ను భ ♦ జింపనైతి
ఈసడించితి ధిక్క ♦ రించి తిట్టితి
కొట్టితి క్రోధించి ♦ కోతలిడితి
పాపినా ననుసోక ♦ పచ్చని చెట్లెల్ల
ఆకులూడిచి యెండ ♦ మ్రాకులవును
గీ॥ అట్టినన్ను క్షమించితి ♦ రాదరమున
మీదయాసాగరమునకు ♦ మేరగలదె
రంచి మీయొడి నన్ను ♦ కూర్చుండనిచ్చి
యెల్లజగముల మాన్యుని ♦ జేయవలయు॥

హా! తల్లితండ్రులారా! నేనొనర్చిన బాధలకు మీరెంతగ విలపించితిరో. యెంతగ పరితపించితిరో, యేగతినటించితిరో. అకటా! యెంతటి దుర్మార్గుడనైతిని. యెంతటి పాపినైతిని. క్షమింపుడు. నిశ్చలమనస్సున నను ఆదరమున కృతార్థుని సేయుడు.

సత్య—పుండలీకా! ఇంకేల పరితపించెదవు. "పశ్చాత్తాపేనశుధ్యతి" అనురీతి నీకుక్కుటస్వామి దర్శనముచే దివ్యజ్ఞానముగల్గి నీకెపుడు

పశ్చాత్తాపము గలిగెనో అప్పుడే నీసర్వపాపములు నశించి నవి. ధన్యుఁడవైతివి.

(22 అనుబంధము)

జహ్ను—కుమారా! నిజముగా నీవుధన్యుఁడవు నీతో సేవ జేయించు కొను భాగ్యము నేటికి గలిగెను. నీవు కృతార్థుఁడ వయ్యెద వు గాక.

పుండ—తలితండ్రులారా! మీసందర్శన మహిమయే ననుకృతార్థతనొం దింపవలయును. (కాళ్లగఁబడును.)

(జఖాభాయి ప్రవేశం)

జఖా—అయ్యో!అయ్యో! కథంతా అడ్డంగా తిరిగిందే. విపరీతంగామా రిందే. ఈముసలి పీనుఁగులిచ్చటి కెట్లువచ్చిరి. వీరికి ఈపిడత కా ళ్లగడగి పరిచర్యలు సేయుటేమిటి, యే మోపని మీదం తటసిం చె. మరల నాకంతానికి ఉరివచ్చె. వీరలుబ్రతికినంతకాలం నా సంసారానికి తిప్పలే. ఏమండీ! వీరందరిక్కడెట్లు చేరితిరి.

పుండ—తన్వీ! మనకు మంచి రోజులు కాబట్టి అందరము ఇక్కడ జే రితిమి.

జఖా—మంచి దినములా! అవెట్లువచ్చెను. (చీపురుకట్టచేత బట్టుకొని) ఇదో! చూడుము. దుర్దినములు గనబడును. (మీద బడును)

పుండ—ఓసీ! పాపీ! నా మాతా పితృవులపై చేయివైచితివా, నీ కండ లు తుండెములుగా జేసెద.

మ॥ ననీమాటలు నాగజాలవు సమా ♦ యుక్తైననాతోడనా
సకలంబుగా నిజేసినట్లయినసీ ♦ సంతోషముగా గాంచెదగా
చికలత్వంబు నటింపనీకుఁ నమునగా ♦ వీధింబడగా ద్రోసెదగా
తెకరా రేలవచించెదీక్షణమెనీ ♦ దాక్షిణ్యామే వద్దికగా ॥
ఏమందువు నోరత్తకుము, మారుమాటాడిన జెకుదువుసుమా.

సత్య—కోడలా! యేల యింతటి మూర్ఖత నేకు మహాసుదినము. అంద రము కలసితిమి, ఆనందముగ మాతో నుండరాదేమమ్మా.

జఖా—అబ్బా! యెంతసంగనాచివే, యెంతటి తియ్యనిమాటలే, మిమ్ము లను పూరకైటకీడ్చి ఉరివేశినను దోషముగల్గను. ఆనాడే మి మ్ములనిద్దరిని ఒక్కసారితటుక్కున గొంతునులిమియున్న మీ కింతవరకెన్ని తద్దినములు జరుగుచుండెనో. నాతప్పితమును నేనే క్షమించుకోవాలి, కాని ఓసీ పందా! వీరలనవిడచి, నాకెంట వత్తువా, లేదా?

పుండ—ఓసీ! కిరాతకీ! నీనోరు రుపాడనైనది. నీకు చెడుకాలముసమీపిం చినది. నేను రాను, నా తలితండ్రుల పాదసేవయే నాకు జీవన ము. నీవును నావలెనే అత్తమామలకు పరిచర్యలు చేసిన ఇం దుండుము. లేకున్న నీయిష్టము.

జఖా—అంతేనా? నామాట సెరవేర్చవా.

పుండ—కాదు! కాదు!

జఖా—రావా! రావా! ఇక నీ ముఖము జూడను. నీకు నాకు నేటితో సంబంధము వదలును. బాగుగాయోచించుకొనుము. ముందా లోచన సేయుము. ఇదిగో? నా పుట్టినింటికి వెళ్లుతా.

(23 అనుబంధము)

పుండ—పో! అత్తింట గిట్టనిమనిషి పుట్టింట నెట్టక మానదు. కానీ? నీ కదియొకటే బాకీ యున్నది. అనుభవింతువు పో.

(జఖాబాయి నిష్క్రమించును.) (తెరబడును)

(ధర్మమూర్తి - జఖాభాయి ప్రవేశం)

ధర్మ—అమ్మా! నీకొంపంపిశి వచ్చితిని. నీ మగడేల రాలేదు. నినుజూడ నామనంబున కేదియో సంశయము బొడముచున్నది.

జఖా—తండ్రీ! నామగడు నను పలుకరించను, పలుకరించని వానితో పనియేమని ఇందులకు వచ్చితిని.

ధర్మ—మూర్ఖురాలా! ఒక్క క్షణమైనా నాయింట నుండరాదు. నీవు వచ్చిన దారిన పొమ్ము.

జఖా—అనాథనై వచ్చిన కుమార్తెను ఈరీతిగా మాటలాడతగునా.

ధర్మ—చండాలిసీ! నాథుండు గలిగి యుండియు అనాథ ననెదవా? నోరు మూసికొని పొమ్ము.

జఖా—ఎక్కడికి పోవలె తండ్రీ?

ధర్మ—దేవ బ్రాహ్మణ సన్నిధిని అగ్నిసాక్షిగ నిన్నెవడు పెండ్లాడెనో అతనియొద్దకు పొమ్ము.

జఖా—తండ్రీ! నేనేమితప్పు జేసినానని నాపై నింత కఠినముగా మాటలాడుచున్నావు.

ధర్మ—ఇంతకన్న తప్పు మరొక్కటియులేదు. పతినివిడచి ఇక్కడికి రాగల్గుటయే.

జఖా—జనకా! ఆయనకిప్పుడు పిచ్చిపట్టినది.

ధర్మ—అట్లయిన పిచ్చిబట్టినవానిని విడచి రాగల్గుట మరొక తప్పు. ఛీ, మాట్లాడకుము.

చం॥ సతికిని భర్తభూషణము ♦ సద్గతినిచ్చు మహానుభావతా
వ తికిసిమార్గదర్శకుడు ♦ మాన్యుడు మోదముగూర్చువాడగుా
జతెగ మెలంగు మన్మథుడు ♦ సంతతినిచ్చు విధాతయట్టులా
వెతలనుబెట్టి నీమగని ♦ వీడి నటించుటెతప్పు పొమ్మికా॥
నీముఖము జూపకుము.

జఖా—పిచ్చి అనగా రాత్రింబగళ్లు ఆతలితండ్రులకు ముసలివాళ్ల సేవ జేస్తాడు. అదేలోకమంటాడు. అదేమోక్షమంటాడు. అదే జీవనమంటాడు.

ధర్మ—లేకపోతే రాత్రింబగళ్లు నిన్ను నెత్తిమీద నెక్కించుకొని నృత్యం జేయమంటావా?

జఖా—కాదు తండ్రి!

ధర్మ—మరేమి!

జఖా—ఇరువదినాల్గు గంటలు వారలసేవలో నెమరగితే నన్నొక నిమిషమైనా ఆదరించవద్దా?

ధర్మ—ఆదరించక నిన్నేం కొట్టాడా? లేక తిట్టాడా? అన్నం పెట్టక పస్తు పరుండ బెట్టాడా?

జఖా—అది కాదు తండ్రి!

ధర్మ—పోనీ కట్టుకోడానికి చీరలియ్యలేదా? పెట్టుకోడానికి సొమ్ములియ్యలేదా?

జఖా—నను జెప్పనిమ్ము తండ్రి!

ధర్మ—ఏమి జెప్పెదవు. తాను దూదిపరపున పరుండి నిన్ను వట్టినేలపై పడుకొనమన్నాడా?

జఖా—అదిగాదు.

ధర్మ—మరి యింకేమపరాధము జేసినాడు.

జఖా—తండ్రి! చేసుకున్నవాని నను నేను నన్నొకసారియైన మాటాడించడు. ఎప్పుడు అమ్మనాన్నల మాటవిని వారియాజ్ఞచే నడవకపోతే నాయాజ్ఞ కెందుకు నడువకూడదు?

ధర్మ—ఓసీ మూఢురాలా! నీయాజ్ఞలో వుండవలెనా? ఇదియాసంగతి. భర్తలు భార్యల ఆజ్ఞలకు బద్ధులై నడచుకొనవలెననే యీనవీన తత్వము నీకెవరు బోధించిరి? (స్వ) ఆహా! కాలమేరీతి మార్పు గలిగె. స్త్రీలకెంతటి ధైర్యము, ఎంతటి సాహసము, యెంతటి వాక్చాతుర్యము, ఎంత సహనము హారా! యెంతటి

నైకెనను స్త్రీలు ఘోరవరుగదా? తనయాజ్ఞచే మగడు నడువ వలయునను నీతి ఇపుడిపుడే ప్రపంచమంతయు నావరించు చున్నది. ఇదంతయు పురుషుల అవివేకితనము. మంచి వంశ మున జన్మించి మాతాపితరుల కపకీర్తి గలిగించు ఇట్టిచండా లినులుండిననేమి? మండిననేమి?

కం॥ మగనిని విడచిన మగువలు
జగమున నెందైన తిగరు ♦ సరివారలికన్
వగవారిరీతి జూతురు
తగునే నీబ్రతుకు వ్యర్థ ♦ తమమూ నసుమా॥

ఘోరపాతకీ! నీముఖము జూచినను నీమాటలు వినినను నేను మహాపాపుడగుదును. పొమ్మ్మా.

జఖా—అయ్యో! అయ్యో! తండ్రీ! నిన్నటినుండియు నిద్రాహారములు లేక కడుపు మాడుచున్నది. కన్నబిడ్డ నిట్లేల జేసెదవు.

ధర్మ—ద్రోహీ! నీవు కన్నబిడ్డవా? పతి ద్రోహమొనర్చిన పాపివి. కడుపుకాల్ప సమకట్టితివి. ఛీ మాటాడకుము. (త్రోయును)

(24 అనుబంధము.)

జఖా—తండ్రీ! క్షమింపుము. రక్షింపుము. బుద్ధివచ్చినది.

ధర్మ—అట్లైన నేజెప్పినట్లు వినెదవా? భర్తయొద్దకు వెళ్లి పాదములపై బడి వేడుకొనవలయును. ఏమందువు?

జఖా—తండ్రీ! అట్లేజేసెదను.

ధర్మ—అత్తమామల కెదురాడక వారి సపర్యలు నిరంతరము చేయ వలయును.

జఖా—చేసెదను.

ధర్మ—నిక్కమేగదా?

జఖా—శ్రీహరి సాక్షిగ త్రికరణశుద్ధిగా జేసెదను.

ధర్మ—అట్లయిన సంతోషము, అమ్మా! దుఃఖింపకుమా, రమ్మ్మా.

భుజింపుము. నేను నీవెంటవచ్చి నీభర్తకును, నీఅత్తమామలకును నచ్చజెప్పి నిను ఒప్పజెప్పి వత్తును. ఇల్లాలి ధర్మము మిగుల యశోవంతమైనది, స్తోత్రపాత్రమైనది. త్వరలో కుక్కుటాశ్రమము జేరుదము రమ్ము.

జఖా—తండ్రీ! వారలు నన్నేమైన యన్న నా గతియేమి?

ధర్మ—ఏమనరు. అందులకు తగుసమాధానము నేజెప్పగలను.

జఖా—తండ్రీ! నేజేసిన తప్పితము మహాఘోరమైనది. ఇదిగాక ప్రపంచమున నా గవారలకు నీతులు లేవు. మగువలకమితమగు నీతులున్నవి. అందులో సతీపతుల ధర్మము లమితములు.

గీ॥ మగువ గయ్యాళి యైననో ♦ మగనితోడ
తగవులాడిన నది ఇలు ♦ దాటకుండ
ముండవలెగాని మీరిన ♦ దండనగును
దాని నెవ్వరు జూడరు ♦ ధరణియందు॥

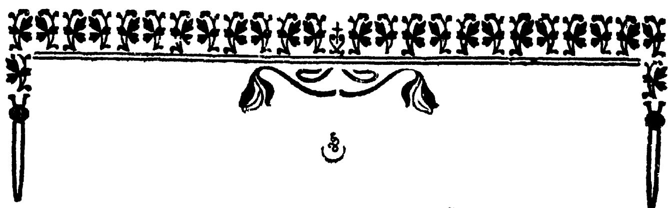
కాన నేనధమాధమను, ధర్మరహితను, మగనిని నిర్లక్ష్యముగ దూరన పారితి. ఇట్టి పాపకి నగునన్ను మీరలు క్షమించి నన్నగైకొందురా? ఆదరింతురా? దరిజేర్తురా? తండ్రీ! నేజేసిన అపచారములకు నీవెట్లు సేయుమన్నను శిరసావహించి జేతును. నీదయయే నాకు జీవనోపాయము. నీబోధయే నాకమిత సంతసము. ఏగతియైనను సేయుము. ఎట్లు జేసినను నీదేభారము.

(25 అనుబంధము.)

ధర్మ—కానిమ్ము రమ్ము పోదము.

(నిష్క్రమించుట-తెరబడును)

భక్తపుండలీక.

చతుర్థాంకము.

[జహ్ను-సత్య కూర్చొని భజన సేయుచుందురు.]

(26 అనుబంధము.)

జహ్ను—సత్యా! పుండలీకుడు వంటచెరుకునకై వెళ్లి యింకను రాలేదా? పొద్దుచాలా అయినదే.

సత్య—అదో వచ్చుచున్నట్లున్నది.

జహ్ను—దేవీ! దైవమనుగ్రహించెనేని యోగి భోగి యగును. భోగి యోగియగును. మనపుండలీకుని చర్యలెట్లు మారెనో కనుగొంటివా?

సత్య—ఔను నాకును చిత్రముగానే తోచుచున్నది.

జహ్ను—పూర్వమెంత అవివేకిగానుండెనో యిప్పుడంత వివేకి యయ్యెను. పశ్చాత్తాపమను నది తగుల్కొని ఆపాదమస్తకాంతం ప్రసరించి హృదయమును మార్పుగలిగించినది. ఇకవీడు పుణ్యాత్ముడుసుమా!

పుండ—[ప్రవేశించి] (27 అనుబంధము.)

తలితండ్రులారా! క్షమింపుడు. ఈవేళ చాలాప్రొద్దైనది. దూరభూనకేగుటచేత ఆలస్యమైనది.

జహ్ను—కుమారా! యెంతగ శ్రమపడితివో ! రమ్ము. కూర్చుండుము. (తలనిమురును.)

—♦ ప్రవేశం ధర్మమూర్తి - జఖాభాయి ♦—

ధర్మ—కుమారీ! అదిగో చూడుము. నీ అత్త మామలను, నీభర్త పుండలీకుడు. ఆహాహా! ఏమి యీ మాతాపితృభక్తి. అమ్మాయీ! ఇట్టి మహాత్ముని భర్తగా బడసిన నీవును, అల్లునిగాబడసిన నేనును తరించితిమి.

జఖా—తండ్రీ! అంతయు వారి దయయే.

[జహ్ను-సత్యా-పుండలీకుడు నుందురు.]

పుండ—(తలితండ్రుల పాదములొత్తుచు)

(28 అనుబంధము)

జఖా—అత్త మామలారా! నమస్కృతులు. ప్రాణేశ్వరా! పాహిమాం, పాహిమాం. (పాదములపై బడును.)

సత్యా—లెమ్ము లెమ్ము (లేవనెత్తి) కోడలా! వచ్చితివా. నేనాటికి మాపై దయగల్గె తల్లీ!

(29 అనుబంధము)

జఖా—అత్త మామలారా! నాతప్పితములెల్ల క్షమింపుడు. నేజేసిన అపరాధములను మన్నింపుడు.

జనూ్న—అదిగో విద్యాగతులు. ధర్మమూర్తి గారుకూడా వచ్చినారే. అయ్యా! దయచేయుడు. కూర్చొనుడు.

సత్య—కోడలా! ఇప్పుడైనను మాతో సుఖముగ నుందువు రమ్మా.

జనూ్న—నాయనా పుండరీకా! మామగారువచ్చినారు చూచినాడవా.

పుండ—మామగారూ నమస్కృతులు.

ధర్మ—నిరంతర మాతాపితృ సాన్నిధ్యసిద్ధిరస్తు.

జఖా—ప్రాణేశ్వరా! క్షమింపుము. రక్షింపుము. ఇకనన్ను మీదరి చేర్చుకొని మీయొక్కయు, మా అత్తమామలయొక్కయు చరణదాస్యము సంగి ననాదరమున కృతార్థురాలను చేయుము. నాథా!

సీ॥ అత్తమామల మాట ♦ బొత్తిగా వినక కే
పలుపురు ఛీ యన ♦ పలుకనైతి
పతిని నాదరమున ♦ బల్విధంబుల దూరి
న గచాట్లనెల్లనే ♦ నందనైతి
అతిథి యభ్యాగతు ♦ లతిహీనతతో జూచి
పలుకష్టముల నేను ♦ బడయనైతి
విబుధులు పలుమార్లు ♦ విహితముల్ బోధింప
నదివినక సుఖంబు ♦ నందనైతి

గీ॥ అవని యందుననకపక్త్యాన ♦ నధమనైతి
నేరికిని కొరగాని నేవెరిని ♦ దూగనైతి
కటకటా దుష్టురాలను ♦ కఠిననైతి
నాథ! నీదయలేక ప ♦ నాథనైతి॥

నీయాజ్ఞమీరను. నిరంతరము నీసేవయే చేతును.

పుండ—తన్వీ! సంతోషము. తెలదగిలినగదా! దారితెలియునది. కాని నేను సుదినము. లలితాంగిలారా! మీరీవృధుశయ్యాప విశ్రి

మింపుడు. ప్రియసీ! నేతండ్రిగారి పాదములొత్తు చుందును. నీవు మాతృశ్రీపాదము లొత్తుచుండుము. ఈమె సుకుమార చరణములనుగట్టిగా నొత్తకుసుమా! నిర్మలమానసమున భక్తిగా సేవింపుము. మనసార పూజింపుము.

జధా — మహాత్మా! ధన్యనైతిని. నేను నాజన్మతరించెను. కానిమ్ము మీరు జెప్పినట్లే జేసెదను.

జహ్ను — (30 అనుబంధము.)

పుండ — (జై మాతృదేవోభవ. జై పితృదేవోభవ.) తలితండ్రులారా!

సీ॥ కడుగుదునా పద ♦ కంజముల్ పన్నీట
నఘదవానలము చ ♦ ల్లారి పోవ
అలదునా మేనను ♦ లయుజగంధంబును
తతిమహాభవఘోర ♦ తాపమార
వీతునా సురభిళ ♦ శీతమారుతముల
కర్మజీమూతముల్ ♦ కదలిపార
అర్పింతునా నవ్య ♦ కర్పూర ధూపముల్
తొలిజన్మ దుర్వాస ♦ నలు నశింప

గీ॥ ప్రేమకు సుమావళుల నేర్చి ♦ భిన్నరహిత
మహిత సద్భక్తి సూత్రాన ♦ మాలగూర్చి
మానసాంజలు లర్పింతు ♦ మరల మరల
తల్లి రావమ్మ! ననుగన్న ♦ తండ్రి రమ్మా॥

ఓ మాతా పితరులారా! మా ఇరువురి భుజములపై నూర్చుండుడు. కాశీ, ప్రయాగ, గయా క్షేత్రములను దర్శింపు చురురండు.

జహ్ను-సత్య — నాయనా కుమారా! కానిమ్ము. మిగులసంతోషము.

పుండ — రండి. రండి. (నిష్క్రమించుట) [తెరబడును]

(ద్వారక-కృష్ణుడు-రుక్మిణి)

రుక్మి—(రుక్మిణి-కృష్ణుని తలనిమురుచు) కృష్ణా! నీప్రభావము ఈపదు నాల్గు లోకముల కనుగొనువారులేరనియే తలంతును. సర్వులు నీమాయకులోబడి నటించుచు విపత్సముద్రము నీదుచున్నారు.

కృష్ణ—దేవి! నామహిమ కనుగొన్నవారు పుణ్యాత్ములు. లేనివారు పాపాత్ములు.

(31 అనుబంధము.)

రుక్మి—నాథా! నిజము. యెంతటి వారునుగూడ కనుగొనలేరు.

పుండ—సీ॥ మాధవా నామముల ♦ నాదరంబునవిని
సమ్మతంబున బ్రోవు ♦ నమ్మినాడ।

రుక్మి—నాథా! వినుచుంటిరా ఎక్కడనుండియో దీనాలాపము వచ్చుచున్నది.

పుండ— నాపాపములు బాపి ♦ నన్నుగాపాడుమో
శ్రీహరి బాధలకు ♦ జిక్కినాడ।

రుక్మి—స్వామీ! యెక్కడదీ దీనాలాపము.

పుండ— అపరాధముల నెల్ల ♦ కృపతోడ మన్నించి
సమ్మతంబునగాను ♦ నమ్మినాడ।

కృష్ణ—తన్వీ! యెవడో భక్తుడు వచ్చుచున్నట్లున్నది.

పుండ— గోపాల నాదుసం ♦ కోచముల్ దొలగించి
వాత్సల్యమునగావు ♦ వసరినాడ।

రుక్మి—నాథా! ఇంతవరకెవరిని ప్రార్థించునది నాకర్థముగాలేదు. మనలనే వేడుచున్నాడు.

కృష్ణు—ఇంకను వినుము.

పుండ—గీ॥ తత్క్షణంబున నన్నిల ♦ తనయుడనుచు
తలచి రక్షించు రుక్మిణీ ♦ ధవ విరాన

కృష్ణు—ప్రేయసీ! ఇర్వురికిని బాధ్యతగలదప.

పుండ—గీ॥ ద్వారకానాథ! సతితోడ ♦ దయనుగల్గి
దర్శనంబిచ్చి నన్ను నీ ♦ దరిని జేర్చు॥

కృష్ణు—దేవీ! యెవ్వరైనది కనుగొంటివా? పుండలీకుడను భక్తుడొనర్చు ఆర్తనాదము.

రుక్మి—జగన్నాథా! యెంతదూరమున నుండియో వినబడుచున్నదే?

కృష్ణు—రుక్మిణీ! నాభక్తులొనర్చు ఆర్తనాదము పదునాల్గు లోకములు ప్రతిధ్వనించును. ఇదియునుగాక నన్ను స్మరించిన వారికెన్నిటికిని కొఱంత యుండదు.

పుండ—శ్లో॥ కృష్ణాయ గోపీనాథాయ । చక్రిణే మురవైరిణే ।
ప్రణుతౌ క్లేశనాశాయ । గోవిందాయ నమోనమః॥

రుక్మి—నాథా! పుండలీకునికి నీవలన ముక్తి గలుగునా?

కృష్ణు—దానికింకను కొద్ది అవకాశమున్నది.

రుక్మి—యెట్టిదది!

కృష్ణు—ప్రేయసీ! వీడు భార్యాసహితుడై తల్లితండ్రులతో గూడ ఏనాడు కాశీ గయా మధురాది పుణ్య క్షేత్రములను దర్శించునో ఆనాడు వీనికి నాదర్శనము లభింపగలదు. కొలది దినములు లు తొల్లిటి పని సర్వము నీకు విదితము కాగలదు. రమ్ము జూతువు. (నిష్క్రమింతురు)

(తెరబడును.)

—♦ కాశీ విశ్వనాథ దేవాలయము ♦—

(పుండలీకుడు-జహ్ను-సత్య-జఖా ప్రవేశం)

అందరు—హే కాశికా పుర నిలయా! విశ్వేశ్వరా! పాహిమాం. పాహిమాం.

పుండ—శ్లో॥ శంకరస్య చరితా కథామృతం చంద్రశేఖర గుణానుకీర్తనం।
నీలకంఠతవపాదసేవనం సంభవంతు మమజన్మజన్మని ॥

(33 అనుబంధము.)

తలితండ్రులారా! పోదము రండి.

(నిష్క్రమించుట)

—♦ గయా క్షేత్రం విష్ణుదేవాలయము. ♦—

అందరు—హే దేవాదిదేవా! జగన్నాథా! మహావిష్ణూ! పాహిమాం పాహిమాం.

పుండ—శ్లో॥ శ్రీమత్పయోనిధి నికేతన చక్రపాణే।
భోగీంద్ర భోగమణి రాజిత పుణ్య మూర్తే।
యోగీశ శాశ్వత శరణ్య భవాబ్ధిపోత।
లక్ష్మీనృసింహ మమదేహి కరావలంబం ॥

(34 అనుబంధము.)

మాతాపితరులారా! రండిపోవుదము. (నిష్క్రమించుట)

(గోకుల బృందావనము గోపాలకృష్ణ విగ్రహము.)

ఇదియె గోకులబృందావనము. ఇట్టిపవిత్రమైనక్షేత్రము ఈభరత ఖండము నెందునను లేదు. ఏమి ఈవుత్సవములు. ఏమి యీభజనలు.

(భజనసంఘము ప్రవేశం)

భజనసంఘం— (35 అనుబంధము.)

ఓ భక్తులారా! గోపాలుని స్మరించి చూచిన త్తమురండి.

పుండ—పరమానందం. బ్రహ్మానందం.

శ్లో॥ బృందావనద్రుమ తలేషుగవాం గణేషు ।
వేదావసాన సమయేషుచ దృశ్య తేయత్ ।
తద్వేణువాదన పరంశిఖిపింఛ చూడం।
బ్రహ్మాస్మరామి కమలేక్షణ మభ్రనీలం ॥

(36 అంబంధము.)

తలితండ్రులారా! అదిగో చంద్రభాగానదీతీరము. డిండీరవనము. అచ్చటికివెళ్లి సంధ్యావందనాది కర్మలన్నియు దీర్చుకొని విశ్రమింతము రండు.

(ప్రవేశం పుండ-జహ్ను-జఖా-సత్య)

పుండ—(చేతులు జోడించి) కృష్ణా!

శ్లో॥ శ్రీనాథనారాయణ వాసుదేవ శ్రీకృష్ణభక్తప్రియ చక్రపాణే।
శ్రీపద్మనాభాచ్యుత కైటభారే శ్రీరామపద్మాక్షహరేమురారే॥

ఏమిది సహస్రకోటి సూర్యప్రభాభాసురమైన ఈ తేజస్సు యెక్కడనుండి వచ్చుచున్నది.

జఖా—నాథా! ఈ తేజస్సు జూడ నాకేదియో భయమగుచున్నది.

(37 అనుబంధము.)

పుండ—తన్వీ! భయపడవలదు. ఈవృద్ధుల పవిత్రపాదములను పూజించువరకును యాదివ్యమూర్తియగు రుక్మిణీ ధవుని దయయుండువరకును, యెట్టిఆపదలు మనకురావు. గాన నిరంతరము మనసార వీరిసేవ జేయుచుందుము.

(మరి వెలుతురు ఎక్కువగును.)

పుండ—ఆహా! ఇదంతయు యాభగవానుని మహామయే మమ్ములపరీక్షింప నిశ్చయించినాడు. భీతినొందిన కార్యముజెడును. మా

తాపితృదైవముల సేవయే ప్రాణాధారము. ముక్తిప్రదము. దీనికంతరాయము గలుగకుండ జూచుకొనవలయును. (యోచించి) దేవాదిదేవా! నీయనుగ్రహముచే వెనుకటి బాధలన్నియు తొలగె. నీకరుణారసముచే కాశీ, గయాది పుణ్యక్షేత్రములెల్ల సందర్శించితిమి. నీయాజ్ఞచేమాతాపితృ సేవ ననవరతము సేయుచునే యున్నారము. యింకేమైనను జేయ మన్న జవ దాటక జేసెదము. ఇదందయు నీదయయే. నీవు తప్ప నాకన్యులెవ్వరులేరు.

(38 అనుబంధము.)

జహ్ను—కుమారా పుండలీక! ధన్యుడైతిని. ఆనందము, పరమానందము, బ్రహ్మానందము. తనయా! ఇట్టి మహాద్భాగ్యము నీయాదరణ వల్లనే నాకు సంప్రాప్తించె. ఆహా! ఏమి! యీసుందర మూర్తి లీలా విలాసములు.

పుండ—పుణ్యాత్మా! జనకా! యెట్లున్నాడు. యెవరిని తలంచితివి. యేమనుచున్నాడు. యేడీ? నాకు కనబడకున్నాడే?

జహ్ను—నాయనా! గోపాలకృష్ణుడు. (చేతులు జోడించి)

శ్లో॥ నమో నమః కారణవామనాయ।
నారాయణాయామిత్రవిక్రమాయ।
శ్రీ శాఙ్గచక్రాసి గదాధరాయ।
నమోస్తు తస్మై పురుషోత్తమాయ॥

పుండ—(తండ్రిపాదములకు నమస్కరించి) తండ్రీ! ఏమి నీ పుణ్యము? ఏమి నీ భాగ్యము. అనవరతము శ్రీహరి సంకీర్తనలు సల్పినందులకు భగవత్సందర్శన ఫలము సంప్రాప్తించె. జనకా! మన సాంజలులతో పాదములు గడిగి నమస్కరించి కృతార్థత నొందుదు.

పుండ—(చేతులు జోడించి) కృష్ణా! కృష్ణా!

(39 అనుబంధము)

రుక్మి-కృష్ణు—(దూరమునుంచి) భక్తాగ్రేసరా! పుండలీకా! ధన్యుడవు ధన్యుడవు.

పుండ—(నిశ్చేష్టితుడై మోహించి) యెవరు ననుబిల్చునది.

కృష్ణు—పుండలీకా! నీవెవరిని గోరితివో వారే నిను బిల్చునది.

పుండ—యెవరు! ద్వారకాధీశుడైన శ్రీగోపాలకృష్ణుడా నేనునమ్మను. అయిన కృష్ణా కృష్ణా పలుకుము, నిక్కముగా నీవు దేవకీతనయుడవేనా?

కృష్ణు—ఔనౌను.

పుండ—ధన్యుడ! ధన్యుడ! ఓ తల్లీ! ఓ తన్డ్రీ! శ్రీకృష్ణ భగవానుడు సతితోగూడ మనలను సమీపించుచున్నాడు. సందర్శింపుడు పూజింపుడు.

కృష్ణు—భక్తశిఖామణీ! నీభక్తికి మెచ్చితిని. నీవు మిగుల పుణ్యావంతుడవు. నా సమీపమునకు రమ్ము.

పుండ—జగన్నాథా! నా తలి తండ్రుల పాద సేవలో ఇంకను కొంచము కొదువయున్నది. అదిపూర్తి చేసుకొని నీసన్నిధికి వత్తును. నిను దర్శింతును. అంతవరకు మీరీ ఇటికరాళ్లపై నధిష్టించి విశ్రాంతి నొందుడు. కోపింపకుడు.

కృష్ణు—రుక్మిణీ! చూచితివా. పుండలీకుని మాతాపితృసేవ. అనిజమైన ప్రేమ, అనిశ్చలభక్తి, అశుద్ధ మానసిక తత్వము.

రుక్మి—స్వామీ! ఇది గర్వమని దలంతు. నీదర్శనమునకన్న నీసేవకన్న నిది హెచ్చగునే?

కృష్ణు—అయిన దేవీ! అతనినే ప్రశ్నించుము చెప్ప గలడు.

రుక్మి—పుండలీకా! దేవతా సందర్శనముసకంటె నీకు మాతాపితృ సేవయే ఘనమయ్యెనా?

పుండ—తల్లీ! నీవెరుంగని దేదియులేదు. మీ దర్శనము లభించుటకు ఈ మాతాపితృ సేవయేగదా కారణము. ఇయ్యది లేకున్న మీరు నాకు లభింతురా?

రుక్మి—భక్తాగ్రేసరా! నీ నిజమైన భక్తికి సంతసించితిని.

(40 అనుబంధము)

కృష్ణు—(రుక్మిణితో గూడముందుకువచ్చి) పుండలీకా! మెచ్చితిని. నీభక్తి అమోఘము. నీవిశ్వాసమతిశ్లాఘ్యము. నీప్రేమ మతిస్తోత్రము. నీవు మిగుల ధన్యుడవు. మీ వారలందరు పుణ్యులు. నీ ఇచ్ఛ వచ్చిన వరములుగోరుము ఇచ్చెదను.

అందరు—(పాదములకు నమస్కరింతురు.)

పుండ—మహానుభావా! ఈ డిండీర వనములో ఈ చంద్రభాగా నదీతటమున ఈ వటచ్ఛాయ క్రింద ఈ యిటుకరాతిపై నీవిట్లే ఆ కల్పాంతము నిలచి యుండునట్లనుగ్రహింపుము.

కృష్ణు—కానిమ్ము. ఇంకేమి కావలయును.

పుండ—ఇక ఈ ప్రదేశమెల్ల పుణ్యస్థలమై నా పేర పుండలీకపురమై జన వాక్యముచేత పండరి పురమై తెలయునట్లును నిన్ను సర్వులు ఇకనుండి పండరి విఠలుడనియు, పాండురంగడనియు బిలచునట్లొనర్పుము.

కృష్ణ—భక్తశిఖామణీ! అట్లేయగుగాక. నామహిమచే నీవిందే నొక కుటీరమును నిర్మించుకొని వసించుచుండుము. నీభక్తిప్రభావము వల్ల నిత్యవైభవములతో నిఖిల సంపత్తులతో లక్షలకొలది భక్తులతో వేలకొలది భజన సంఘములతో నొక సుందరమగు దేవాలయము నిర్మితమై వెలయుగాక.

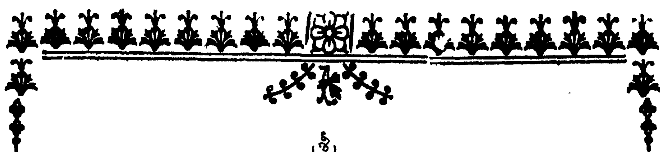
పుండ—ఆహా! శ్రీకృష్ణా! నేటినుండి నిన్ను పాండు రంగడనియే పిలచునట్లు ప్రసిద్ధి జేసెద.

కృ—పుండలీకా! ఈ ప్రసిద్ధ నామము కలియుగాంత్యమువరకును యెట్టిమార్పు నొందక నుండుగాక. ఇక మే బోయివత్తుము. తర్వలో శిలారూపములతో నేను పాండు రంగడనియు నాసతిరుక్మిణి రుక్మాబాయియనియు సుప్రసిద్ధ నామములచే వచ్చి ఇందున నిలతుము. మీరిందే ప్రసిద్ధినొంది పుణ్యకుటుంబమై వెలసి అంత్యమున స్వర్గమును చేరుదురు గాక. (నిష్క్రమింతురు)

అందరు—జై పాండు రంగ విఠలుకు జై,

(తెరబడును)

శ్రీ

భక్త పుండలిక.

పంచమాంకము.

—♦ పండరిపురం విఠోబా రుక్మాబాయి యుందురు ♦—

(పుండలీకుడు పూజించు చుండును)

(41 అనుబంధము)

(పుల్లిగాడు-మల్లిగాడు-ప్రవేశము)

(42 అనుబంధము)

(నళిని—ప్రవేశము)

నళి—ఓ భక్తులారా! మీరెచ్చటికి బోవుచున్నారు.

పుల్లి—మా పుండలీకుని సన్నిధికి.

నళి—యెందులకు? బోవుచున్నారు. అందేమి విశేషమున్నది.

మల్లి—అమ్మా! పుండలీకుడు తన భక్తితో పాండురంగని, రుక్మాబాయిని, ప్రత్యక్ష దైవముగా పండరిపురమున నిల్పియున్నాడు.

నళి—అయ్యలారా! పుండలీకుడన జహ్నుశర్మగారి కుమారుడేనా?

పుల్లి—అమ్మయ్యో! ఆయన పేరు నీకెట్లు తెలునునమ్మా?

నళి—అంతటి పుణ్యాత్ముండ్ర నాడా?

మల్లి—ఔను. (కొంత దూరంగాపోయి) ఓరీ పుల్లన్నా! ఈమె పుండలీకుని జెరిపిన మాయలమారి నళిని. ఈమె బాగా సంపాదించి నిలువ పెట్టినదిరా.

మల్లి—అదెట్లు?

పుల్లి—ఈమె పుండలీకుని ధనమంతయు దోచుకొని దేశమునఅడుక్కొని తినునట్లు జేసినది. అతను దీనిముఖము జూడ నొల్లక భగవద్ధ్యాన పరుడై దేశయాత్రలు జేసె, స్వామికి అనుగ్రహాము గల్గె, ఇంతటి మహానుభావుడయ్యె. లేకున్న నిట్లగునా?

మల్లి—ఓరే! నీ యుపాయము బాగా యున్నది, గాని మన మొకటి ఈమెను అడుగాలరా.

పుల్లి—యేమిటది?

మల్లి—పుండలీకుడు విఠోబా దేవునికాలయము కట్టించవలెనని తలంపు గల్గి అనేకభక్తులకు జెప్పి కొంత ధనము సేకరించి దేవాలయమును కట్టించుటకు ప్రారంభించినాడట, ఈమె ధనవంతురాలు గదా. ఈమెను దేవాలయామునకు కొంత సహాయ మొనర్ప మందము.

పుల్లి—ఓరే! ఈమె ధనము మహాపాపకరమైనది. దీనినిస్వామి గ్రహించునా?

(43 అనుబంధము)

వస్తురా వరే దీని ధనమే వద్దు.

మల్లి— (44 అనుబంధము)

పుల్లి—ఓరే! నీవే అడుగుము.

మల్లి—కానిమ్ము.

నళి—(స్వగతమున) ఆహా! యేమి నానీచపుజీవనము. యేమి నానరకపుదేహాము. ప్రపంచమున నెట్టి నీచపు కులములైనా పుట్టవ

చ్చునా, గాని వెలగూలి వంశమున జన్మించ గూడదు. యే యుగమునుండి రాదగినదో ఈ పాపివంశము. యెందరి కొంప లో దోచవలె. యెందరినో చెరుప వలె. యెన్ని కుటుంబములో నశింప జేయవలె. యెందరినో యేడ్పింప వలె. యెందరి ప్రాణములో భక్షింప వలె. యెందరినో జోగులను జేయవలె. యెందరినో మాయోపాయములచే మోసగింపవలె. ఛీ, ఛీ, యేమీ దౌర్భాగ్యపు జీవనము. కన్నవారితో సహవాసము నర్చి కండలెల్ల నశింపజేసుకొని, వచ్చిన వారికెల్ల మచ్చికగా నటించి, వరస వావులు లేక వర్తించి, తుదకు నరకకూపమున మునింగి, పరితపించుటయే గాని వేరుగతి యున్నదా? వలదు వలదు. ఈ హేయ వృత్తి ఇకముందు నశించు గాక. (తన్నుదా చూచుకొని) యేల ఈ సొగసులు పరులను మోసగించుటకే గదా? యేల ఈ చిత్రపటములు నితరుల సంతోషమునకే గదా? యేల ఈ శయ్యాగృహము మరొకరికే గదా? ఇంతయు నా మోసమున కాధార పడినవే. చాలు చాలు ఇంతటి వరకు జేసిన పాపములే జగంబంతయు దహింపజేయుచున్నవి. (దుఃఖించుచు) హా! పుండలీకా! యెంతటి మహానుభావుడైతివి. ఉత్తమ జన్మము నొందిన వాడవగుటచే, త్వరలో మేల్కాని నాతగులు వదలుకొని, దివ్యయాత్రలు జేసి తరించి, తుదకు శ్రీపాండు రంగని ప్రత్యక్షదైవముగా నెలకొల్పి, జగంబునగల భక్తులకెల్ల కోర్కెలొసంగునట్లుజేసి సత్కీర్తివంతుడవైతివి. యే కాలమున కెట్టుమాఱ్పగలుగునో తెలియదుగదా.

పుల్లి—ఒరే మల్లన్నా! నళినిగూడ పుండలీకునితలంచి యేడ్చుచున్నదిరా.

మల్లి—ఓర్పు లేక కాబోలు,

పుల్లి—అది కాదురా ఇట్లాంటి వారికి భక్తిగలిగిన సర్వము భగవదర్పితమే, ఇదిగాక దేశమునకు సాధకులరాలై, హితము నెలకొల్పి

ఈ నీచ వృత్తిని మాననట్లు చేసును.

మల్లి—ఔను! మనలను సమీపించుచున్నది. మనమనుకొన్న మాటలు వినియున్నదేమో?

పుల్లి—వినిన మాత్రమేమి అమెను మనముదూషించ లేదుగా?

నళి—(సమీపించి) ఓభక్తులారా! మీరేదియో నన్నడుగ తలంచిన ట్లు వినబడతిని.

మల్లి—ఔను తల్లి!

నళి—యెందులకు?

పుల్లి—పుండలీకుడు పాండురంగని దేవాలయమును గట్టించుటకు,

మల్లి—ఔను. ఔను. తల్లి.

నళి—ఓభక్తులారా! నాకా పుండలీకుని జూపెదరా? నన్నచటికి గొం పోదురా? పాండు రంగని దర్శన భాగ్యము లభింపజేతురా?

పుల్లి—అమ్మా మా వెంట రమ్మ మాకేట్లయిన నీకట్లే.

నళి—అయ్యలారా! ఇదో మీరు కోరినట్టి నాకు గల ధనమును ఆ భరణములను, సర్వము శ్రీ పాండు రంగనికే అర్పింతును. ఈ మూటలు గైకొనుడు.

మల్లి—అమ్మా! ఏమి యిట్లుచుటివి. సిబ్రతుకు విధానమాలోచించుకొ నుము. నీవారలను జూడుము. ముందు వెనుకలు గుర్తెరుగుము. స్వామికి వాగ్దానమొసంగిన తప్పుట సాధ్యముగాదు సుమా.

నళి—భక్తులారా! నా కెవరును లేరు. బ్రతుకు విధానమే నాకువల దు, చాలును. ఆ పాండురంగని జేరి ఆ దేవ దేవుని సందర్శిం చి ముందిట్టి జన్మము నాకు గాని మరెవరికిని గాని వలదని గ ట్టిగా ప్రార్థించి తనువు నందే బాసెద.

పుల్లి—ఇప్పుడే మా వెంట వత్తువా తల్లీ?

నళి—పదండి పోదము. (యోగివేషమూని) (నిష్క్రమింతురు)

(తెరబడును)

—♦పండరిపురం-పాండురంగడువిఠోబాశిలావిగ్రహములుండును♦—

(పుండరీకుడు పూజసల్పుచుండును)

(మల్లిగాడు-పుల్లిగాడు ప్రవేశము)

మల్లి—పుల్లి—నళి— (45 అనుబంధము)

జై పాండురంగ విఠలుకు జై జై పుండలీక వరదకు జై

(పాండురంగనిసన్నిధిజేరిమూటలు పుండలీకునివద్దనునిచినమస్కరింతురు)

పుండ—భక్తులారా. మీ కనవరతము శ్రీపాండు రంగమూర్తి శుభము లొసంగుగాక.

మల్లి-పుల్లి—మహాత్మా! మీదర్శనముచే మేము ధన్యులమైతిమి.

నళి—(నమస్కరించి నిలువబడి) జగత్పావనా! నీ సందర్శనముచే నా పాపజ్వాల చల్లారె నే ధన్యనైతిని.

పుండ—అమ్మా! పాపములను హరింప జేయుటకై ఈదేవదేవుడిందు నివసించియున్నాడు.

నళి—స్వామీ! ఈ ఆభరణములు విఠలు మూర్తికని రుక్మాబాయికిని ధరింప జేయుము.

పుండ—(మూట విప్పి చూచుచు) తల్లీ! నీవు సువాసినివిగా నున్నదానవు. ఇవంతయు నీవు ధరించు వస్తువులు. నీ కెవరు లేరా?

నళి—నాకెవరును లేరు.

పుండ—(యోచించుచు పూరకుండును.)

నళి—మహాస్వామీ! ఏల యోచింతురు.

పుండ—జననీ! నీకు పతి లేడా?

నళి—(దుఃఖించుచు)స్వామీ నన్నడుగకుము. ఆభరణములన్నియు నీవే గమనించిన నీకే సర్వము తెలియగలదు.

పుండ—(ఆశ్చర్యపడి) ఏమమ్మా! చాలా చిత్రముగా నున్నది. కాని మంచి. ఈ ఆభరణములు శ్రీపాండురంగదంపతులకు మనస్ఫూర్తిగా నిచ్చుచున్నావా?

నళి—ఔను.

పుండ—ఈ మూటలోని దేవి?

నళి—ఇదంతయు నగదు రొక్కము.

పుండ—అమ్మా! యెంత ధనము, యెంత బంగారము. ఇదంతయు యెవరినైనా కొల్లబెట్టి తెచ్చిన దొంగవిగావుగదా?

నళి—కాదు. కాదు. మహాత్మా!

పుండ—(ఒక్కొక్క ఆభరణము తీసి రుక్మాబాయికి వైచుచు ఒకహారమును చేత దీసి కొని) ఏ మి ది? ఇందలి పతకముపై పుండరీకుడని నా పేరు సూచింప బడినది. యెందుండినది. యెక్కడ నుండి ఇందులో జేరెను. ఇయ్యది నే నాడుశృంగార మందిరమున నళిని కొసంగి యుంటిని. (నళినిని చూచుచు గుర్తింపలేక) (స్వగతముగ) అకటా! దైవమా! మరలజ్ఞాపకమునకు తెచ్చుచున్నావు. ఆహా! ఏమి నీలీలా విలాసము. నాచర్యలు మరల జ్ఞప్తికి దెచ్చుటకై ఇట్టి వస్తువు నాచేత నిలపి నన్ను చూచునట్లుజేసి నామనంబున కాశగల్గించు చున్నాడవా? నా వస్తువుగాదు. భక్తులొసంగినయాభరణములివి. (మరలనళినిజూచి) తల్లీ! నీవుధన్యురాలవు. (పాదములపైబడును)

నళి—మహాస్వామీ! నే మహాపాపిని. తాము దైవభక్తులు నాకు నమస్కరింపదగునా? నీదాసురాలను.

పుండ—గుర్తింపలేని తల్లీ! నీవు తప్పక కృతార్థురాలవ్యైవుగాక. భక్తులారా! మీరు ధన్యులు.

(46 అనుబంధము)

నళి—మీయనుగ్రహమే ఇంతకు ప్రధానము.

పుండ—ఇదో తల్లీ! నీఆభరణము లన్నియు దేవతా దంపతులకు ధరింప జేసితిని. నీవొసంగిన ధనము శ్రీపాండురంగని ఆలయమును గట్టించుటకు నెచ్చింతుము. సమ్మతింతువా?

నళి—మహాస్వామీ! పరమ సంతోషము. నన్ను ముందు జన్మమున నిట్టి హేయపు జన్మ నొసంగ కుండునట్లు వారితో నాపరము గ జెప్పుము.

పుండ—అమ్మా! భక్తుల పాలిటి కల్ప తరువు, గాన నీవిందు రమ్య శ్రీ పాండు రంగని కౌగ లించు కొనుము. నిజమైన భక్తితో భజింపుము. నీకోర్కెల నీడేర్చును.

నళి—(స్వామిని కౌగలించుకొని)

(47 అనుబంధము)

దేవదేవా! నే జేసిన అపరాధము లెల్ల క్షమింపుము. నన్నాద రమున గ్రహించి నీ దాసు రాలను ధన్యత నొందించుము. మహాస్వామీ! దర్శనమిచ్చి గాపాడుము.

కృష్ణ—(దూరముగ)అమ్మా! నీకు నే ప్రత్యక్ష దర్శనమొసంగ వీలు లేదు. శిలారూపమున పుండలీకుని యాజ్ఞచే నేను సతితోగూ డ ఇందువసించినారము, గాన నీభక్తికి మెచ్చితిని, నీ కేవరము లు గావలయునో గోరుము.

నళి—జగన్నాథా! రక్షింపుము. రక్షించుము. నాకేమి కోరికెలు గావ లయును. నీయనుగ్రహమున్న చాలును. అయినను ఇయ్యవి మాత్రమొసంగుము.

సీ॥ ధనవంతునకు పెక్కు ♦ దానధర్మములిచ్చు
నట్లు బుద్ధినొసంగి ♦ నేరయుమయ్య
మగువ లెల్లప్పుడు ♦ మగనిని దైవంబ
టంచు దలపగ జేసి ♦ గాంచు మయ్య
తనయుడు తలితండ్రు ♦ లనవరతంబు సే
వింపగను భక్తిగా ♦ వింపుమయ్య
సతతంబు నీనామ ♦ స్మరణమ్ము సలుపగ
శాసించి ప్రజులచే ♦ జరుపుమయ్య

గీ॥ జగమునంతను కోసిన ♦ జన్మనాదు
వృత్తులను కాలరాచుచు ♦ విహితమైన
సానుల్లెల్లను పెండ్లింపు ♦ సల్పకొనగ
నెల్లజేయుచు నిరితెంబు ♦ నఘముబాపు ॥

స్వామీ! దేశము పాడగు చున్నది మగువలు హీనతను బొందు చున్నారు. పాపములు పెరుగు చున్నవి. దేవతాది కార్యములు నశించుచున్నవి. భక్తి శూన్యత నొందు చున్నది. జగము చీకటి గ్రమ్ముచున్నది. జగదీశా! నీదివ్య జ్యోతిని ప్రకాశింప జేసి జగత్తంతయు నూతన వికాసము వెలిగించి నీమహిమ ప్రజ్వలింప జేసి ధన్యత నొందింపుము. ఇదియే నాకోరిక.

కృష్ణ—అమ్మా! నీమాట లమృతములు. నీకోరికె లతి పునీతములు. నీయిష్టానుసారము జరిగింపగల నీపుండలీకుడే గలడు. ఇతడే సర్వమునకు కర్త. (వెళ్లును.)

నళి—మహాస్వామీ! పుండలీకా! నీ శేమాకు ప్రత్యక్ష దైవమై నీవే మమ్ముల నుద్ధరింప వలయును. సర్వము నీవే కనుంగొని జగము నంతయు సన్మార్గమున నటింపునట్లు జేసి కీర్తి నిగడింతువు గాక.

పుండ—అమ్మా! అన్నింటికిని ఈ దేవదేవుడే గలడు. తల్లీ! ఇదో పూజా విధాన మెల్ల ముగిసినవి. మంగళ హారతి నిచ్చెదను. మీరందరు శ్రీపాండురంగని ప్రసాదము నంది ధన్యులుగండు.

(ప్రసాదమునిచ్చును.)

(48 అనుబంధము) (మంగళం)

శ్రీ పాం డు రం గ వి ఠ లు డు జై

సంపూర్ణము.

అనుబంధములు

(1 అనుబంధము రాగం - తాళం)

జవాబు ॥ ఏకాలంబున కేగతి గల్గునో । యెవరెరుంగుదురు ॥ ఏ ॥
యెవరికి సాధ్యము కానిది కర్మము । యెవరిని విడువదు ఈ జ
గమునను ॥ ఏ ॥
ఏగతి తప్పించుకొని దిరంగిన విడువదు ఏప్రాణిని యైనన్ ।
యెందున నుండిన ననుభవింప వలె యే మనినన్ గతి తొలగ
దు హా ॥ ఏ ॥
ఏడ్చిన విడువదు ఏగతి దొలగదు తుదకా హరి యే బ్రోవగ
తీరదు ॥ ఏ ॥

(2 అనుబంధము రాగం-తాళం)

జవాబు ॥ వలదీ సంసారము । ఈ కాపుర మ్మింక చాలయ్యోగా ॥ వల ॥
వాలాయముగ నీవసుధన్ కాపురమింకేలా చాలయ్యోగా ॥ వ ॥
మోదంబు లేదయ్యో వాదంబు మెండయ్యొ । ఖేదంబులన్ గల్గె
జూదంబులన్ నిల్చె చాలయ్యోగా ॥ వల ॥
ముదుసలి మా మత్తలతో ఈ మొద్దు మగనితో । బెదరుచు
కాపుర మీడ్వగ చాలు చాలు ఛీ ఛీ యిక చాలయ్యోగా ॥ వ ॥

(3 అనుబంధము రాగం-తాళం)

జవాబు-సత్యి ॥ పాహి పాహి మాం కృష్ణా । పాహి ॥
సకల లోక పూజితా సుర మౌని వేద సంస్తుతా ।
భక్త మానవ పోషితా సద్ధర్మ చరిత పూజితా ॥ పా ॥
అనవరతము నీ సన్నుతి ఘనముగ సల్పుచును మదిని
సదమల సద్భక్తిని నెర నమ్మినాము బ్రోవు శ్రీ శా ॥ పా ॥

(4 అనుబంధము)

జవాబు ॥ (పాట అనవసరము)

(5 అనుబంధము రాగం-తాళం)

పుండ ॥ ముసలి పీన్గులారా ఊరకె మెక్కి పండరాదా ॥ ఓ ము ॥
ఇరుగు పొరుగు వారలకును మీగడ బిడలతో తొందర గలిగెను యింకను ॥ ము ॥
నోరు మూసుకొని మెదగి మెలగుచును యూరకె వచ్చిన రీతి పరుండుము ॥ ము ॥

(6 అనుబంధము రాగం-తాళం)

సత్య ॥ మాను పూర్వ జన్మ కర్మ మీ విధమున ఫలియించెగా ।
మేదిని కడు దురితులమని విధి కట్టల వ్రాసె న హా ॥ మా ॥
సుతులు లేని వంశములకు గతులు గలుగవంచు శృతులు ।
మతిమంతులు బల్కెరెరి సుతుల నండి వెతలు గల్గె ॥ మా ॥

(7 అనుబంధము రాగం-తాళం)

సత్య ॥ జగమున మగనికి తగుసతి దొరకుట పూర్వజన్మ పుణ్యమేగాని ।
తగు గయ్యాళి యై వెలసిన మగనికి ధర బ్రతుకుట దుర్లభమౌనే ॥ జగ ॥
అడుదాసికతి చనువిచ్చిన వో నధముడౌను పురుషుడునిజముగ ।
పుడమి యందు సౌఖ్యములు నటించును పడతుల ప్రీతి భలు వెలంగు నీ ॥ జగ ॥

(8 అనుబంధము రాగం-తాళం)

సత్య ॥ వినుమో కుమారా విను విను మో ।
మా మొరలను విను ॥ విను ॥
చిన్న తనమునుండి కడు ప్రేమతో గనిపెంచినాము ।
చిన్నతనము వమ్ము సేయు సరియగునే నీ కిది ॥ వినువిను మో ॥

(9 అనుబంధము రాగం-తాళం)

నళి || మారుబారికి తాళజాలనురా ।
మోహనాంగా వేగ గాంచ రా రా || మారు ||
నిను వీడి నిమిసాము నిల్వజాలను నేను ।
మనమున మోదము నొందుచు వేగ రార || బారికి ||
మరివిరి శరములు బారు దీసి నాపై ।
వాసిలె బాధలకు నోర్వజాల వేగ || తాళ ||

(10 అనుబంధము రాగం-తాళం)

నళి || ద్యాస్య పాట

(11 అనుబంధము రాగం-తాళం)

సంబం || చక్కని చుక్కల్లో నిక్కుతాడు మాబావ నీకేతగిండాడుగా।
అక్కయ్యా నీకే తగిండాడుగా || చ ||
ఒక్కసారి యొద్దైన సిక్కి చొక్కాలడుగ ।
పక్కకేపారిపోయెగా|అక్కయ్యా యెందున చిక్కలేడుగ ||చ||
టక్కు టిక్కు మాటలకు తైతై లాడుచును నీవు।
చిక్కిన చోట చెడెదవు గా|అక్కయ్యా చక్కని
వాడు చిక్కెగా || చ ||

(12 అనుబంధము రాగం-తాళం)

నళి || జావళీ పాడును.

(13 అనుబంధము రాగం-తాళం)

మల్లి || చాలురా వెలయాలి పొందు ।
మేలౌనే సంసారి కూడు పసందు || చా ||
ఇల్లు వాకిలి దానిజేరు మరి ఇల్లాలు పెడదారి గోరు ।
తల్లితండ్రులకంట నీరు బల్ తత్తరమొందుదురవనిపరి రారు||చా||
మర్యాద శూన్యంబునొందు మరిమంచీ వంశము వెత నొందు ।
దేహంబు శుష్కించి యుండు ఆ దేవుండు నరకమున పడ వే
సి యుండు || చా ||

(14 అనుబంధము రాగం-తాళం)

పల్లి ॥ నామకోర్కె లెల్లదీరె నామహిమ జగంబు వెలసె ।
ఆదరమున నను జేరిన విబుధులు గతి తప్పిరి హా ॥ నా ॥
యెందరి కాపుర మిలలో యేగతి గల్పించినానో ।
వందలు సమకూర్చి యెంతో వైభవముగ వసియించితి ॥ నా ॥
పలుమారులు నన్ను జనుల్ తలపక నూరకె యుండరు ।
కలలో నైనను నాకృషి నుతియింపక మానరిల ॥ నా ॥

(15 అనుబంధము రాగం-తాళం)

పుండ ॥ మురవైరీ దీనదయాకర దేవకి నందనా ॥ ము ॥
అపరాధిని నన్ కృపతో గావుము ॥ ము ॥
చాలును ఇక సంసారపు నరకము భరి యింపగ జాలను
జగదీశా ॥ ము ॥
తెలియక జేసిన దోషములను నీమనమున నెంచక మమతన్
బ్రోవుము ॥ మురు ॥

(16 అనుబంధము రాగం-తాళం)

పుండ ॥ పరాత్పర శౌరీ మురారే ॥ పరా ॥
పాప విదూరా పరితాపములన్ బాపుమా ॥ పరా ॥
పావన వరదా భక్త వినోదా పండిత పక్షా మాధవా ।
బాధల కొఱకై నీలీలన్ వేమక నలరన్ గాంచెదవా ॥ ప ॥

(17 అనుబంధము రాగం-తాళం)

గంగ-యమున-సరస్వతి ॥ ధన్యుని జేసెను రమ్మా వీనిన్ ॥ ధన్య ॥
ధన్యుడు మాన్యుడు మన దర్శనమున ॥ ధ ॥
తలి దండ్రులనిలతగ హింసించిన దురితుడు వీడిల నేడున్
సలిలము గ శ్రీహరిని దలంచెను సాగెను పాపము లెల్లన్ ॥ ధ ॥

(18 అనుబంధము రాగం-తాళం)

కుర్కు॥ మీదు దర్శనమునను నాజన్మ తరియించెగా ।
ఓ తల్లులారా ! జన్మతరియించెగా నేడే ధన్యుడైతినిగా ॥మీ॥
మున్ను జన్మముల జేసిన పాపము లేదారిని పరుగిడి వెగా ।
మన్నన సేయుడు నా యపరాధము లన్నియు ద్రోసి తరింపగ
సేయుడు ॥ మీదు ॥

(19 అనుబంధము రాగం-తాళం)

కుర్కు॥ తలి తండ్రుల సేవకన్న మిన్న యైనది లేదుగా ।
కన్న తల్లి కన్న నన్నపూర్ణ మిన్నగాదుగా ॥ తలి ॥
సకల విధముల గాదు తండ్రి సాటి విశ్వేశ్వరుడు గాదు ।
జనని దివ్యచరణ తీర్థమునకు గంగ సాటి గాదు ॥ తల్లి ॥
దాన ధర్మ జప మంత్ర తంత్ర యాగాదులు జేసిన నరియానే।
మాన సమున నతి భక్తి తోడ మాతా పితృ సేవయు జేసిన
చాలును ॥ తల్లి ॥

(20 అనుబంధము రాగం-తాళం)

జహన్న-సత్య ॥ రామకృష్ణా గోవిందా నారాయణా ॥ రామ ॥

(21 అనుబంధము రాగం-తాళం)

పుండ ॥ తల్లి తండ్రులార మీదు దర్శనమున ధన్యుడైతిని ॥ తల్లి ॥
ఉల్లమునగా ప్రేమ జూపి యుల్లసిల్ల గాంచుడింక ॥ తల్లి ॥
చేయరాని హింసలెల్ల జేసితి మీ కిలను యెవ్వో ।
కష్ట బెట్టితి కఠినుండయి కనికరమున గాచుడికగా ॥ తల్లి ॥
కఠినుడ చండాలుండను క్రూరుండను పాపుండను ।
ద్రోహిని పీచుడ దుష్టుడ పాపుడ మమతలేను బ్రోవు ॥తల్లి।

(22 అనుబంధము రాగం-తాళం)

సత్య ॥ ధన్యులమైతిమిగా కుమారా జన్మతరియించె కుమారా ॥ధ॥
నీను సేవ గొను భాగ్యము నేటికి గలిగెను మాదు పురాకృత
సుకృతము । నేడే సుదినము నిజముగ తనయా పతిత పింపకిక
కదు పుణ్యుండవు ॥ ధ ॥
తెలసి తెలియక కను జేసిన యపరాధముల న్నియు దొలగెను
నీవనుధర । సలలిత హృదయుండగు నీమహాత్ము దర్శన మహి
మచే తరియించి తిమిక ॥ ధన్య ॥

(23 అనుబంధము రాగం-తాళం)

జఖా ॥ నీ ముఖము జూడ నిక పాపీ ॥ నీము ॥
నిను గన మాటాడిండిన పాపము లమితముగను బాధింపగ
విడుచునె ॥ నీము ॥
నియతిని మీరిన చండాలుండవు ఇందు నుండ నే తగనింక ।
గొంతులో ప్రాణము లుండు దాక నిను జేర న్రాక ద్రోహి
దుష్ట ॥ నీము ॥

(24 అనుబంధము రాగం-తాళం)

ధర్మ ॥ హా మ్మా వ లక హో హో ॥ హా ॥
నిను గన పాపము నియతిగ విలచును ॥ హా ॥
పావనమగువంశముల కు కళంకమాపాదింపగ జేసిన ద్రోహి॥హా॥
పతిని దైవమని యొంచక దూరిన పాపి నీచ కుల నాశని
ఛీ ఛీ ॥ హా ॥

(25 అనుబంధము)

జఖా ॥ దైవ ప్రార్థన

(26 అనుబంధము)

జహ్ను-సత్య దైవ ప్రార్థన

(27 అనుబంధము రాగం-తాళం)

పుండ ॥ ఏలా యీపాపి జన్మ । ఇంకేలా కఠిను డిల పై ॥ ఏ ॥
తలితండ్రుల నిలతల్లడిల్ల జేసిన దురితుడ పాపుడ దుష్టుడ నేనేలా॥

(28 అనుబంధము రాగం-తాళం)

పుండ ॥ మీపాద సేవనమే ధన్యతమమే ॥ మీ ॥
ఓ మాతా జనకులారా ॥ మీ ॥
భవ హరము సస్తుత చరితము ॥ మీ ॥
యజ్ఞ యాగములు జేసిన గానీ గంగా నదులలో మునగినగానీ।
దాన ధర్మములు జేసిన గానీ తగ దిక మీ సేవ లకును
జగమున ॥ మీ ॥
హరిహరాదులిలదర్శనమొసగిననవనిపతివ్రతలొనగూడిననూ
కనికరమున బోధించిన మీపరి చర్యలకును యీడగు నెద్ది
యగునెగా ॥ మీ ॥

(29 అనుబంధము రాగం-తాళం)

సత్య ॥ రావమ్మా సుగుణ సుందరీ ॥ రావ ॥
నిను గన నేటికి సంతసమయ్యెను ॥రమ్మా॥
నేటికిమాహృదయగగ్లెనుగా నేడేసుదినముగలసితిమో ॥ రా ॥
అను దినమును పతిభక్తి గలిగి మోదమునను నటించి యశము
ను బొందుము ॥రమ్మా॥

(30 అనుబంధము)

జఖా ॥——

(31 అనుబంధము రాగం-తాళం)

కృష్ణు ॥ నామహిమ తెలియంగ నెవ్వారు లేరుగా ।
ఈ భువినిక యెవరికి తరమౌనెగా ॥ నామ ॥
మనుజులు నిరతము మాయకు లోబడి ।
పరితపించుదురు పామరులై యిలా ॥ యెవ ॥
తనువిలసుస్థిరమనితలచుచునెమ్మనమున నాతత్వము దెలసుకొనక।
ఘోర నరక కూపమున మునింగియు నగచుచు వా పోవుచు
ననవరతము ॥ యెవ ॥

(33 అనుబంధము)

పుండ॥సాంబ సదాశివ శంభో శంకర చరణమ్మే తవచరణ యుగం॥సాం॥

(34 అనుబంధము రాగం-తాళం)

పుండ ॥ జయ గోప బాల కృష్ణా ॥ జయ ॥

నిరతము నీపద చరణము లను నే పరి పరి విధముల కొని
యాడితి హరి ॥ జయ ॥
పరమ పావనా పంకజ లోచన పద్మనాభ శ్రీరాధా మాధవ।
వేద వేద్య భవహరన తన్నామా వినోద గోపిక లీలా బాలా ॥జ॥

(35 అనుబంధము)

భజన సంఘము ॥ దైవ ప్రార్థన

(36 అనుబంధము)

పుండ ॥ కృష్ణ స్మరణ

(37 అనుబంధము)

జభా ॥ దైవ ప్రార్థన

(38 అనుబంధము)

పుండ ॥ దైవ ప్రార్థన

(39 అనుబంధము రాగం-తాళం)

పుండ ॥ విడువ విడువ గోపాల కృష్ణా ।
పుడమిలో నీకన్న దైవము లేదిల ॥ వి ॥
అనవరతము నే ఘనముగ మనమున దలచియు నమ్మితి తగ
దిటు నను గన ॥ వి ॥
సతతము నీదయను జగమున దాసులు నిను నమ్మి ముక్తి గాంచిరో
ఎందరు! కవికరమున నను ధన్యుని సేయగ రాదగు నే నిను
నమ్మిన దాసుడ ॥ విడు ॥

(40 అనుబంధము రాగం-తాళం)

రుక్మి ॥ ఏంతాయెగా మదిగా గర్వగా సంతసమయ్యె వినగా ।
మనంబెంతో మోదము గలిగెగా ॥ ఏం ॥
నిను నమ్మిన వారల భక్తుల మహిమలు బొగడగ నేరికితరమా।
ధరణి స్నీదు విలాసము జూడగ నెంతయుమన తింపగా। మదిగా
గర్వగా సంతసమయ్యె ధరగా ॥ ఏం ॥

(41 అనుబంధము)

పుండ ॥ దైవ ప్రార్థన

(42 అనుబంధము)

మల్లి
పుల్లి } పండరి నాథా పండరి నాథా పండరి నాథా దయానిధే ।
పాండురంగా భవతరంగా పావనరంగా ఆనందరంగా ॥పండ॥

(43 అనుబంధము రాగం-తాళం)

పుల్లి॥వద్దురా వెలుగూలివద్దు! దీనిసుద్దేల మనకింక ప్రొద్దాను రా రా ॥వ॥
యెందారి కొంపలు ముంచీ। మరి యెందారినో యేడిపించి ।
వందాల కొల దీని దోచి। దీని తొందార మన కీశ వలదు
పోదాము రా ॥ వ ॥

(44 అనుబంధం రాగం-తాళం)

మల్లి ॥ విడరాను నీని ధనమెల్ల। దీనికి ఎవైన పుణ్యము కొల్ల ।
సరిమైన కార్యము లెల్ల। ఈ జగమందు ఖ్యాతిని వెదజల్లా ॥వి॥

(45 అనుబంధం)

మల్లి
పుల్లి } భజన—దైవ ప్రార్థన

(46 అనుబంధం రాగం-తాళం)

పుండ ॥ భక్తులార మీరు పాండురంగని దర్శింపుడీ శ్రీరంగని దర్శింపుడీ।
శక్తి మీర నిరతము సంస్మరణ సలుపుడీ ॥ భ ॥
కోరిన కోర్కెల నెల్లను కొల్లగ నిచ్చును రంగడు ।
సారకు మొక్కుల నిడుడీ సత్ప్రద మొసగంగ గలడు॥భ॥
కలియుగమున జనులకు ప్రత్యక్ష దైవముగ నిలచి ।
సలలిత హృదయుడగు శ్రీ రంగని సన్నిధిక రండీ ॥ భ ॥

(47 అనుబంధం రాగం-తాళం)

నళి ॥ పాండు రంగ ప్రభో కనికరమున నా మొర విని బ్రోవుము
దాసుగాలను ॥ పాం ॥
నిరతము జేసిన అపరాధములగ ।
దొలగగ జేసియు కరుణతో బ్రోవుమా ॥ పాం ॥
ధరణిలో నీకన్న నన్యులు లేరు నా ।
మదిని నమ్మి నాసిక బ్రోవుము హరి ॥ పాం ॥

(48 అనుబంధం రాగం-తాళం)

అందరు ॥ జయ జయ మంగళ నామా ।
సన్నుత చరణా గుణధామా ॥ జయ ॥
సాధు పోషణా సంకట హరణా ।
వేద వేద్య భవ సార సంస్మరణా ॥ జయ ॥
భక్త వత్సలా పావన నామా ।
దేవకీ నందనా దివ్య ప్రభావా ॥ జయ ॥

